RÉSIDENCE SUPÉRIEURE
DÉPÔT LÉGAL

1933 — DU MERCREDI — MERCREDI 22 SEPTEMBRE 1933

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DÉPÔT LÉGAL — Indochine — N° 1364

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

BARÈME

	1 an	6 mois	3 mois	1 mois
Một năm	$ 1.00	$ 6.50	$ 3.30	$ 1.20
Các tỉnh và các công sở	8.00	4.00	2.00	0.70
Sáu tháng	3.00	1.50	0.80	0.30
Ba tháng	1.50	0.80	0.40	0.15
Một tháng	0.50	0.30	0.15	0.05

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au Directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. E. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM HUY LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN V. LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES
Décomptées à raison de 2 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 058 de large.
Une seule insertion . . . 0 $ 50 le c/m
Par contrat annuel . . . Par centimètre et par insertion . . . . . 0 $ 15 le c/m
Réclame dans la 1re page . . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái cảm-tưởng của quốc-dân ta trong khi quan Toàn-quyền tới Hà-nội

Từ khi nhà-nước Đại-pháp đặt bảo-hộ ở xứ ta, một cái đặt thổ-phủ Đông pháp là đất Hà-nội đây được tiếp rước quan Toàn-quyền là một người đại-biểu cả dân-quốc Đại-pháp sang nhân cái chức-trách khai-hóa ở xứ Đông-pháp mình, kể đến quan Toàn-quyền mới này là lần thứ mười bốn; mà nói từ khi xảy ra cơ việc đại-chiến Âu-châu đến giờ, một cái dân-tộc cũng có ra công ra của, gánh vào một phần nghĩa vụ trong cái trận đánh không tiền tuyệt hậu, bênh vực lấy nhân đạo công-lý cho loài người, là dân-tộc Việt-Nam này cũng đã được nghe cái tiếng súng hoan-nghênh, thấy cái ngọn cờ kết thể là cái nghi-vệ quan Toàn-quyền đại-biểu xuống xe để ly lần này là ba lần rồi. Cả một xứ thịnh suy lợi hại chỉ trông cậy ở cái tay cầm cán nắm mực của một người, một người mà cái cử-động hay dở nên hư có quan-hệ đến cái vận-mệnh trong-mai của cả một xứ thì mỗi một lần người ta trong xứ tiếp rước được một người như thế sao lại khỏi có cái cảm-tưởng miên man, nửa mừng nửa lo, nửa vui nửa buồn như con gái sắp về nhà chồng, học trò sắp tới khoa thi, thiết tưởng cái cảm-tưởng của quốc-dân ta trong những khi đón quan Toàn-quyền mới, thật có một cái tình cảnh đó cả.

Trước kia ta không rõ những hai cái lần vừa qua đây, lần quan Toàn-quyền Sarraut tới và lần quan Toàn-quyền Long tới, cái chủ-nghĩa nhân-đạo bác ái, cái chính-sách Pháp-Việt đề-huề của hai ngài, cứ những lời văn dẫn-thuyết, những chính-cương hội-nghị và những công việc đương trù-hoạch tiến hành mà hai ngài khi đã nhận cái quyền chức Toàn-quyền thì cái lòng bân khoăn hồi-hộp nửa mừng nửa lo, nửa vui nửa buồn của quốc-dân ta trong khi mới tiếp rước hai ngài, đến lúc đó hầu như chỉ có mừng mà không có lo, chỉ có vui mà không có buồn nữa. Song người bệnh còn đương mệt mà thấy thuốc đã đi, con trẻ còn đương non mà vú nuôi đã bỏ, thì ai dám chắc rằng cái bệnh ấy có thể lành được, cái đứa trẻ ấy có thể khôn lớn được mà tin hẳn được rằng cái phương thuốc của ông lang đã đi rồi đó là thật công-hiệu, cái cách chăn nuôi của bà vú đã bỏ đó là thật hoàn-toàn. Trong cái lúc quan Sarraut vừa ẩm chỗ ở dưới bóng cam-lương, chủ-nghĩa của ngài mới đề-xướng ra, chính-sách của ngài mới tuyên-bố xong, chính-cương của ngài mới quyết định qua, những công việc của ngài trù hoạch tiến hành còn đương dở-dang cả mà ngài vì việc quốc-phòng trọng đại, phải cất ái với con yêu ngài là xứ thuộc-địa tốt đẹp này mà trở gót quê-hương, thiếu nỗi các không thể lưu không, mà ngài đành phải ở lại ghé vai gánh vác, cái chủ nghĩa của ngài đề-xướng, cái chính-sách của ngài tuyên bố, cái chính-cương của ngài quyết định, cái công việc của ngài trù-hoạch tiến-hành còn đương dở-dang ở bên Đông pháp ta lại gần thành ra bất giờ hẳn. Đến lúc quan Toàn quyền Long sang kế nhiệm, ngài cũng đề-xướng một cái chủ-nghĩa, tuyên bố một cái chính-sách, quyết định một cái chính-cương như quan Toàn quyền Sarraut trước, ngài cũng nghị-nhiên trù hoạch tiến-hành nốt những công việc của quan Sarraut trù hoạch tiến-hành trước đương dở-dang, dân ta lại sắp sửa đổi lo làm mừng, đổi buồn làm vui; nhẻ đâu giữa cái lúc ngài tạm biệt hai dân về lo toan công việc bên quí-quốc trong một ít lâu, cả nhân-dân Đông-pháp đương rón chân ngẳng cổ, trông cái bánh xe cao vũ trùng lại, thì cái gì ôm, bệnh-quỉ vô-thình kia nó nỡ cướp mất cái hoài-bão lo tài, cái công-nghiệp biển trời của một người ta đương tin yêu, ta đương mong-mỏi; vậy thường cũng không ai dám chắc rằng cái chủ-nghĩa ấy có bền quán-triệt được không, cái chính sách ấy có thể thành tựu được không, cái chính cương ấy có thể hiện ra sự thực được không, mà những công việc đương trù-hoạch tiến-hành dở-dang đó có thể làm thật có lợi ích cho xứ mình dân mình không mà bảo chỉ có mừng mà không có lo, chỉ có vui mà không có buồn được.

Nay quan Toàn-quyền Merlin nối quan Toàn-quyền Long mà tới nhận trọng-trách ở xứ này. Cứ cái lịch sử của ngài, cái công-nghiệp ở thuộc địa Tây phi-châu của ngài thì ta đã có thể phỏng định được cái chủ nghĩa của ngài cũng là cái chủ nghĩa nhân-đạo bác ái, cái chính sách của ngài cũng là cái chính-sách Pháp Việt đề-huề như hai quan Toàn quyền trước, mà trong khi ngài chưa xuống xe nơi thủ-phủ, ta lại đã được nghe những lời văn diễn-thuyết, những chính-kiến tuyên bố của ngài về cái chủ-nghĩa, cái chính-sách ấy rồi, thật cái lần ta tiếp rước quan Toàn-quyền mới đây cũng không khác gì hai lần tiếp rước hai quan Toàn-quyền trước, có lẽ cũng chỉ có mừng mà không có lo, chỉ có vui mà không có buồn. Nhưng dù thế nào mặc lòng, vì cái quan-hệ một-thiết đến cái vận-mệnh tương lai cả một dân-tộc ta, cái lòng trông cậy thành-khẩn, cầu mức khát-khao của cả một dân tộc ta đối với một người cầm cân nảy mực cho cả một xứ mình thì ta lại phải xin thú thực rằng: trước khi cái chủ nghĩa của ngài còn chưa quán-triệt, cái chính sách của ngài còn chưa thành tựu, những cái công việc của ngài trù-hoạch tiến-hành còn chưa đến chốn đến nơi ta mừng thế nào cũng còn phải hơi có chút lo, vui thế nào cũng còn phải hơi có chút buồn vậy.

Ô! quan Toàn-quyền là người gì? là người thứ nhất đại-biểu cho cả quốc dân Đại-pháp là một nước văn-minh tiên-tiến có tiếng làm ông sứ nhà trời đi tán hoa tự-do cho khắp các loài người liệt nhược; mà một xứ ở dưới quyền bảo hộ nước Pháp như xứ ta là cái dân-tộc gì? là một cái dân-tộc cũng thông-minh, cũng cần mẫn, cũng từng có một cái lịch-sử quang-vinh, ngay trận chiến-tranh kinh thiên động địa vừa rồi, lại cũng biết vì công lý, vì tự-do mà hòa máu đỏ với dân anh để khiến cho tự do đỡ mất mà lại còn, công lý đã lội mà lại sáng đây. Trong lúc quan Toàn-quyền mới xuống xe nơi thủ-phủ, ta hãy nên cứ mừng mà đừng lo vội, cứ vui mà đừng buồn vội, hãy cứ tung-hô một tiếng mà chúc ngài thiên thu bách tuế, đợi trông thấy cái hoa thơm quả tốt nảy nở ở trong cái chủ-nghĩa của ngài đã đề xướng, cái chính-sách của ngài đã tuyên-bố ra.

T.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 20 Septembre 1923

Xưởng đóng tàu ở Saigon

Có chỉ dụ nhượng xưởng đóng tàu Saigon cho chánh-phủ Đông-pháp.

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 20 Septembre 1923

Cuộc hội kiến của hai quan thủ-tướng nước Pháp và nước Anh

Dư-luận nước Pháp và nước Anh đều hoan-nghênh cuộc hội-kiến của hai quan Poincaré và Baldwin. Sau cuộc hội-kiến ấy, chắc các ngài còn có hội kiến với nhau nhiều lần nữa.

Việc rối loạn ở nước Bảo

Những người về đồng địa-chủ, và đảng đại-đồng có quấy nhiễu trong ấp ấu quận ở Bảo-hộ nước Bảo Trong nhiều tỉnh đã phải thiết quân luật.

Việc nước Tây ban nha

Tin Madrid. — Đại-tướng Prime Derivera giới-thiệu các quan chức trong bộ Quyền-hống quốc-vụ với nhà vua.

Quan nguyên thượng-thư bộ Ngoại-vụ nước Tây-ban-nha là M Alba đã tới Madrid.

Đại tướng Prime Derivera đã hạ-lệnh tra xét xem si phao những tin nói rằng ngày mai tòa án binh sẽ xét việc các tội nhân và trong 24 giờ sẽ xử án ngay.

Việc nước Đức

Nghị-viện nước Đức có giấy triệu tập đến hôm 26 Septembre nàyvề họp.

Tại Fribourg-en-Brigau, thư thẩm-phán định nhất-luật đình-công. Có 200 người bị bắt.

Tại Lorrach đã thiết quân-luật.

Báo *Gazette d'Allemagne* có nói rằng tòa nội các nước Đức đương xét về việc không sự tại Đông-minh trong hạt sông Rhur.

Thợ thuyền trong hạt Durseldo f vẫn xin tăng công. Họ đọa nếu không cho tăng công, thì họ sẽ đi làm với các quan trú binh.

Dư-luận tại các công-quán nước Đức đã có ý hiểu rằng ngày nay phải bãi việc đình-công đi mới được.

Cứ như lời nhà báo *New Berliner Zeitung* thì hiện nay chánh-phủ Đức phải cấp lương cho 60 phần trăm nhân dân ở Mayence, và ở Wiesbaden, 68 phần trăm nhân-dân ở Trèves, và 80 phần trăm nhân-dân ở các thành phố trong hạt sông Rhur.

Tại hội Vạn-quốc

Tiểu ban coi về việc thanh-giảm quân bị do M She mant chủ tọa, đã ưng chuẩn khoản thứ sáu và khoản thứ bảy, trong bản giao-ước của các nước về việc, tương cứu tương trợ lẫn nhau.

Tiểu ban thứ sáu do M. Hymans chủ tọa xét về việc cho nước Ethiopie vào chân hội Vạn-quốc. Hiện nay tại hội đồng có hai cái lý-thuyết. MM. Jouvenel và Hymans thì nói rằng nay nước Ethiopie có đủ các điều kiện đã định trong hiệp-ước về việc vào hội Vạn-quốc, cái lý-thuyết thứ hai thì nói rằng nay phải để một cuộc điều-tra để xét xem trong đất Abyssinie còn có cái chế-độ nô-lệ hay không, rồi mới có thể ưng lời nước Ethiopie được.

Tiểu ban thứ ba xét về cái vấn-đề nha-phiến. Có phái-bộ nước Hoa-kỳ dự-nghị. Mấy viên đại-biểu bàn rằng nay phải đặt hai cuộc hội-nghị, một cuộc hội nghị thì có đại-biểu các các cường-quốc có thuộc-địa, để xét cách trừ dần cái thói hút thuốc phiện đi, một cuộc hội-nghị thứ hai, thì có các đại-biểu đủ các nước, để ấm cách chế-hạn sự dùng các chất-độc như chất morphine và chất cacéine. M. Reynald là đại biểu nước Pháp không biểu đồng-tình về việc lập hai cuộc hội-nghị riêng nhau, ông bàn sau này xin lập một cuộc hội-nghị ở Washington để bàn về việc buôn nha-phiến.

Sáng hôm thứ năm, tòa trị-sự hội Vạn-quốc đã quyết nghị kê cứu kỹ-lưỡng các câu hỏi về cái quyền tài-phán của hội Vạn-quốc. Báo *Le Temps* nói rằng tòa trị-sự sẽ nhờ tòa thẩm-phán liệt-quốc cho biết cái ý-kiến của tòa về cái vấn đề ấy.

Tòa trị sự cũng lại xét về việc đường cương-giới đất Javori-al Theo như lời viên tiên-thẩm ủy-viên là M. Quinones de Léon, thì các đại-biểu nước Ba-lan, và nước Tchécoslovaquie ưng xin đem việc ấy lên tòa tối cao pháp quốc-tế phán-xử.

Về việc thi-hành các điều-khoản trong bản giao-ước hải thuyền Washington đối với các nước trước kia không ký bản giao-ước, thì tòa trị-sự xin tiểu ban coi về việc ấy xét việc thi-hành bản giao-ước đối với các nước ấy có ảnh hưởng chân trong hội Vạn-quốc. Tòa trị sự lại khuyên tiểu ban nên hỏi ý-kiến của các nhà giám định hải thuyền của các nước.

Tòa trị-sự lại cho phép hội thống-thư ký gửi bản dự-thảo việc lập các cơ quan vệ-sinh của hội Vạn-quốc cho sở quốc-tế vệ-sinh ở Paris.

Tiểu-ban coi về việc thanh-giảm quân bị, tiểu-ban coi về việc sổ chiếu, tiểu ban coi về các vấn-đề nhân đạo, và tiểu ban coi về các vấn-đề chính trị, đến thứ năm này sẽ bội-nghị.

Đến thứ sáu này đại-hội-đồng Vạn-quốc sẽ bội-nghị.

Hội-đồng các quan Thượng thư

Ngày hôm thứ năm, tại Rambouillet, quan Poincaré có triệu hầy cho các quan thượng thư biết cái hiện-tình ngoại-giao. M. le Trocquer, thượng thư bộ Công-tác có trình bày về việc ngài đi thanh tra trong hạt sông Rhur.

Việc bành thích các phái viên nước Ý

Tin Tirana — Linh tuần-thành bắt được một người tại Argyrocastrois gần Vercia. Người ấy có khai tên những kẻ bành-thích các phái-viên nước Ý cùng những người đồng đảng về việc ấy.

Cuộc nghênh-tiếp quan Toàn-quyền Martial Merlin

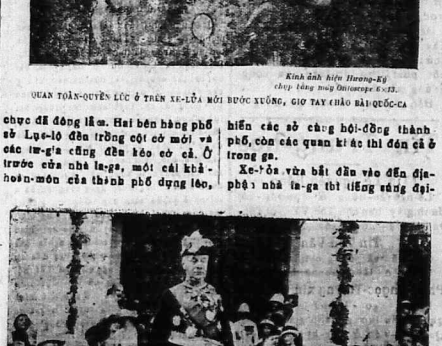
Thả phá Đông-dương ta ngày hôm qua đã nghênh-tiếp quan Toàn-quyền Martial Merlin rất trọng thể. Mới ba giờ rưỡi, ở dọc đường đám rước ngài sắp đi qua, người đứng Trước lâu xe đến, các quan đã lần lượt tại nhà la-ga. Ra ngoài bến xe hỏa thì có quan Phó Toàn-quyền Robin, quan Thống-soái Blondlat, quan cai trị Châtel, các quan thân-chức đã đứng lễ. Hai bên hàng phố sở Lục-lộ đều trồng cột cờ mới và các tư-gia cũng đều kéo cờ cả. Ở trước cửa nhà la-ga, một cái khải-hoàn-môn của thành phố dựng lên, các sở công-hội-đồng thành phố, còn các quan khác thì đến cả ở trong ga.

Kính ảnh hiệu Hương-Ký chụp lúng mấy Quinzaine 6×13.

QUAN TOÀN-QUYỀN LÚC Ở TRÊN XE-LỬA MỚI BƯỚC XUỐNG, GIƠ TAY CHÀO BÀI QUỐC-CA

Xe-lửa vừa bắt đầu vào đến địa-phận nhà la-ga thì tiếng súng đại-

Kính ảnh hiệu Thúy-Ký 15, Rue de la Citadelle, Hanoi.

QUAN TOÀN-QUYỀN Ở TRÊN GARE BƯỚC XUỐNG LÚC VỪA MỚI LÊN Ô-TÔ

chực đã đồng lắm. Hai bên hàng phố sở Lục-lộ đều trồng cột cờ mới và các tư-gia cũng đều kéo cờ cả. Ở trước cửa nhà la-ga, một cái khải-hoàn-môn của thành phố dựng lên, các sở công-hội-đồng thành phố, còn các quan khác thì đến cả ở trong ga.

Xe-lửa vừa bắt đầu vào đến địa-phận nhà la-ga thì tiếng súng đại-biểu các sở công hội-đồng thành phố, còn các quan khác thì đến cả ở trong ga.

Xe-lửa vừa bắt đầu vào đến địa-phận nhà la-ga thì tiếng súng đại-

Kính ảnh hiệu Thúy-Ký 15, Rue de la Citadelle, Hanoi.

QUAN TOÀN-QUYỀN Ở TRÊN GARE BƯỚC XUỐNG LÚC VỪA MỚI LÊN Ô-TÔ

có đề chữ « La ville de Hanoi à M. le Gouverneur Général Merlin »; Ở đầu hàng Gò cũng một cái nữa kết toàn bằng chồi sẻ, trên có đề bốn chữ « Lợi-kiến đại nhân ». Ở bờ hồ chỗ ga xe điện thì có bày bàn hải vọng và có mấy nhà thân hào đứng nghênh-tiếp. Về phần người Trung-hoa thì ở đầu hàng Buồm có một cái khải-hoàn-môn của hang Quảng-đông và ở đầu phố Phúc-kiến một cái của hang Phúc-kiến. Sau hết ở đường Carnot lại một cái nữa cũng của thành-phố.

Tại gare Hanoi

Nhà La-ga Hanoi trần-thiết rất lịch sự, từ ngoài cổng ra đến hiên ga đều treo cờ lam tới và bày nhiều cây xanh kín mít. Phòng giấy ông nếp ga thì bày thành ra một phòng khánh để tiếp quan Toàn-quyền.

Trước khi quan Toàn-quyền vào trong phòng khánh thì có mấy cậu ấu-sinh đứng hầu dân thành-phố Hanoi. Quan Toàn-quyền đáp lại mấy lời rất trân-trọng.

Trước khi quan Toàn-quyền vào trong phòng khánh thì có mấy cậu ấu-sinh đứng hầu dân thành-phố Hanoi. Quan Toàn-quyền đáp lại mấy lời rất trân-trọng.

Trước khi quan Toàn-quyền vào trong phòng khánh thì có mấy cậu ấu-sinh đứng hầu dân thành-phố Hanoi. Quan Toàn-quyền đáp lại mấy lời rất trân-trọng.

Trước khi quan Toàn-quyền vào trong phòng khánh thì có mấy cậu ấu-sinh đứng hầu dân thành-phố Hanoi. Quan Toàn-quyền đáp lại mấy lời rất trân-trọng.

Trước khi quan Toàn-quyền vào trong phòng khánh thì có mấy cậu ấu-sinh đứng hầu dân thành-phố Hanoi. Quan Toàn-quyền đáp lại mấy lời rất trân-trọng.

Đoạn rồi ngài lên xe về qui phủ. Đứng trước và đằng sau xe hai bên đường cái quân lính đều bồng súng chào rất là nghiêm chỉnh.

Tại phủ Toàn quyền

Một giờ sau khi ở la-ga khởi hành thì tại phòng Khánh-hội phủ Toàn-quyền làm lễ chào quan Martial Merlin. Các quan chức các tòa các sở ngạch nào đứng vào khu của ngạch ấy đã có bảng yết ở tường, các quan văn đều bận áo chầu cả, các quan võ thì bận binh phục, các quan thuộc phái thì bận áo dài như khi ở tại tòa án, các quan tổng-đốc, tuần phủ cũng bận phẩm phục cả.

Quan phó Toàn-quyền có đọc một bài dài chúc mừng quan Toàn-quyền đã đối nói về nỗi về hiện-tình của Đông-dương thế nào.

Quan Toàn-quyền có đáp lại rằng ngài rất lấy làm cảm động về lời quan phó Toàn-quyền vừa thay nhân-dân hai nước mà chúc mừng ngài. Khi Chính-phủ mới giao cho ngài cái trọng trách quản-trị một xứ đẹp đẽ nhất các thuộc địa là cõi Đông-pháp này thì ngài cũng lấy làm lo, vì ngài tuy ở thuộc-địa đã lâu năm nhưng có ở xứ này lại coi ngài như một người lạ chẳng. Nhưng mà không, ngay từ khi ngài ở bên Đại pháp, những nhà thân thương ở Đông-dương có một tại Pháp đã bơn nghênh ngài ngay, lại đến khi sang tới đây, nhân-dân hai nước lại tỏ lòng hoan nghênh lắm nữa, thế mới tỏ ằng người Đại pháp không có cái ý nhỏ nhen như có kẻ thường nói vậy, bất-cứ ai lận lâm với thuộc địa, với nước Pháp thì cũng được coi như người trong xứ vậy.

Ngài đã đi qua suốt Nam, Trung kỳ và Cao-mên, nay tới đây thật đã tỏ cái công cuộc lớn lao của người Pháp để làm lại xứ này.

Xem như việc giáp đỏ của xứ này đối với nước Pháp trong khi chiến tranh thì ngài rất lấy làm vẻ vang cho nước Pháp và rất cảm tự xứ này.

Nay ngài đem sự tưởng tượng, sự lịch duyệt của ngài sang cho thuộc-địa thì ngài lại mong ai nấy giúp ngài làm mọi việc cho khỏi lầm lẫn. Vậy thì ngài trông ở sự tận lâm của hết thảy mọi người đặng mà làm công việc ích lợi cho Đông dương và xứng đáng với tại pháp.

Đoạn rồi, ngài đi quanh một lượt ở trong phòng, bắt tay từng vị một, cứ theo thứ tự như bản-ban đã đăng trong mỗi số trước.

Đoàn tuy đại-biểu các báo-quán Tây Nam thì ngài nói rằng : « Cái chức-vụ của các ông hay lắm, nhưng cốt phải theo đường-lối của công-chúng mới được ».

Đến gần 9 giờ lễ chào mới xong.

Tin Trung-hoa

Tin Lê-nguyên-Hồng

Lê-nguyên-Hồng ở Thượng-hải đánh giây hép cho Tôn-Văn, tỏi Tôn-văn là Đại-nguyên-súy

Tin Tôr Văn

Tôn-văn vẫn đóng ở Bắc-kinh.

Quân Tôn-văn được thành Thái-nguyên

Phùng-ngọc-Tường xin từ chức

Phùng-ngọc-Tường nhân trong quả thiếu tương đánh giây thép về Quốc-vụ-viện ở Bắc-kinh, xin cấp chạ 100 000 đồng bạc, không thì mình phải từ chức.

Các chánh đoàn ở Bắc-kinh khai hội

Các chánh đoàn kia-hội ở Camthạch-Cầu, ngoài một thì nói để giải-quyết các vấn-đề quan-yếu về việc quốc hộ, kỳ thực thì để bàn định về việc phí tổn đại tuyển (bầu thống-lĩ ?)

Lê-nguyên-Hồng còn trù trừ chưa về mặt Nam

Lê-nguyên-Hồng ở Hồ-châu (Thượng-hải), muốn về Quảng-đông, khi đánh giây thép cho Tôn Văn, là vẫn định đi ngay ; nhưng sau thấy ở phía Nam, cũng không có nơi nào yên chắc-chắn, cho nên lại chưa đi.

Ngô-bội-Phu muốn thị uy

Ngô-bội-phu đánh giây thép về Bắc-kinh, xin thống kê số quân, ý muốn trương hoàng thanh thế để đọa tỉnh Chiết-giang.

Việc Hồ-nam

Triệu-hằng-Dịch lại thua một trận to lắm ở Thường-hồ, phải lui về đóng ở Trường-sa, Nam quân tiến đến Trường-sa hai bên đương giữ nhau ở đó.

Vì nước lụt phải đình chiến

Ở Đông-giang mưa gió to luôn mấy ngày, nước lụt đến bơn một trượng, các quân-đội phải đình-chiến, Tôn-Văn lại về Thạch-linh.

CUỘC BƠI QUA BỂ MANCHE

Người Hoa-kỳ tên là Henri Sullivan mới bơi qua được bể Manche. Người ấy bơi lần này là lần thứ bảy mới được thành công. Trước người Hoa-kỳ này đã có hai người Anh bơi qua bể Manche. Một người là đạt-úy Webd và một người tên là T. W. Berges.

Sullivan khởi-hành ở bờ bể nước Anh hồi 17 giờ 22 phút, nhờ được nước thủy-triều và dòng nước thuận tiện đến hồi 20 giờ đã bơi được 5 dặm, nghĩa là đã chừng 8 kilomètres.

Từ lúc bấy giờ giời tối, sương mù, dòng nước ngược chiều bơi rất khó nhọc.

Đến hồi 6 giờ sáng hôm sau, một chiếc tàu từ Calais đi đến Douvres, gặp người ấy vào chỗ cách mũi Gris Nez sáu dặm : Đến lúc bấy giờ đã bơi được 12 giờ rồi, mà sức vẫn còn mạnh. Sóng bể, luồng nước lúc bấy giờ cũng dễ đội lắm.

Cuối ngày hôm ấy, vào hồi 16 giờ 15 phút, Sullivan chỉ còn cách mũi Gris Nez độ một dặm rưỡi. Người ấy trông thấy đất, thì lại thêm phấn hăng hái. Đến 21 giờ 15 thì chân mới được đi lên mặt cát ở bãi bể Calais. Thế là người ấy bơi cả thảy 28 giờ, bị sóng bể đánh rạt đi mấy lần.

Người đứng xem trên bờ bể đông như kiến, ai nấy chạy ở đến nước người ấy lên vai. Sullivan một lẻ người không chịu ăn uống gì cả liền lên xe về nhà trọ, lăn ra ngủ như chết vậy.

Năm 1875, đạt-úy nước Anh Webd bơi mất có 21 giờ.

Năm 1911, người Anh tên là Burges bơi mất 23 giờ 40. Lần này Sullivan bơi mất 28 giờ 23, là vì hôm ấy sóng bể nhiều lắc rất là dễ đội.

Cứ kể ra trước cả ba người này đã có người bơi qua bể Manche rồi. Người ấy là một người tiếm vì thời vua Napoléon tên là Jean Marie Salati bị quân Anh bắt được và giam trên một cái tàu đóng ở Douvres, ban đêm trốn ra được bèn nhảy xuống bể bơi cho đến Boulogne. Lúa bấy giờ vào khoảng năm 1818.

Giới thiệu sách mới

KIM VÂN KIỀU CHÚ THÍCH

Của cụ cố ấn-sát Bùi-khánh-Diễn

Giá bán 0$60

Quan phủ Bùi-Diễn Cẩn mới đem xuất bản một quyển « Kim-vân-kiều chú thích » của tiên-sinh ông thuở trước là cụ cố Ấn-sát Bùi-khánh-Diễn soạn ra. Cụ ấn Bùi, ở thời kỳ ta còi học lực thế nào, cái văn học thế nào, chẳng cần phải nói thì ai cũng biết là một bậc tân học hán văn cả. Theo như lời trong bài tựa của cụ Phạm-văn-Tuy nói quyển « Kim-vân-kiều chú thích » này là nhờ mặc của cụ ấn Bùi soạn ấy từ khi cuốn bắt Đông-văn nhật-báo, tiếp nhau mươi năm bởi tâm mỏ nói, mực chưa nước mắt, mới thành ra được bộ sách có giá-trị đáng công truyền ; thì có lẽ quyển sách này cũng có giá-trị mà cũng đáng công-truyền thật ; mà thật, suốt trong 248 trang giấy in trên thì hiện chính nguyên văn, đọc thì giải nghĩa dần dần qua đáng như lời trong bài tựa của cụ Phạm phê bình : « ngắn ch câu hết nội kinh ngoại truyện, không nề nỗi một điển nào, xuất xứ có cấp nguồn, chữ nào, chỉ thích đúng bằng quốc-ngữ, công khó của rất có ích cho lỗ miệng nhà đông học trong đám rộng trải-học xưa nay ».

Cái trong quốc-văn ta mà có quyển chuyện Kiều cũng không khác gì bắt độ-gia, nhất nhị thi-tứ ở trong vẫn chữ Hán, bao nhiêu người đọc, bao nhiêu người thích, nên từ xưa đến nay bao nhiêu người chú thích mà vẫn còn thấy không đủ, còn e không rõ-ràng nhiều người có thiên sang hay ; nay lại thêm được một bộ sách chú thích này, tưởng cũng là một quyển sách mà ta nên mua mua gọi thêu cũng nét thấy những người thích truyện Kiều đọc truyện K Ba vậy.

B. Q.

GIA-TƯ CỦA QUAN THỐNG-LĨNH HOA-KỲ

Một tờ báo tây kia có đăng rằng gia-tư quan Thống-lĩnh mới Hoa-kỳ Coolidge thật là thanh bạch lắm. Trước đây trong nhà không mười đồng tớ, bà Thống-lĩnh phải thân bánh làm lấy những việc vặt trong gia-đình ; hai người con trai quan Thống-lĩnh theo học ở trong trường làng, ngoài giờ học rỗi, lại phải làm việc lăng-xăng để kiếm lương thêm ít nhiều mới đủ tiêu.

Trước đây quan Coolidge đã làm toàn quyền chân Massachusetts và phó Thống-lĩnh hiệp chúng quốc Hoa-kỳ, nhà quê gia-tư bần bạc như thế, thì chẳng hóa ra một vị quan to nhất trong một nước rất giàu có, mà lại nghèo hơn một vị quan nhỏ nhất ở nước ta hay sao ?

Chuyện kỳ khôi

Bộc thứ 8

Bà Nghị Phè :

— Ra ngõ gặp gái cũng dộc, bà ạ.

Bà Hàn Phá :

— Vâng, dộc lắm !

— Hôm nọ ông Nghị nhà tôi đi có tí việc cần, ra ngõ gặp ngay gái con phải gió, thành ra hỏng việc.

— Vâng, hỏng là phải.

Cậu em :

— Thế sao chị lại gọi giật ngay anh lại, có được đi đâu mà việc chẳng hỏng.

— Không gọi thì để anh đi với con phải gió ấy à !

— Vâng, có khéng có lành.

Chị lại ngay ! em.

Trẻ con.

MẤY TIN VỀ CẢI THIỆN-TÀI DỮ ĐỘI Ở NHẬT-BẢN

Việc tu phục lại thành Tokio

Tin Tokio — Hội-đồng thành-phố Tokio quyết nghị việc lập 12 cái vườn thật rộng ở các nơi chính trong thành-phố, dựng những đường hồa xa đắp nền cao, đào sông, mở phố rộng rãi hơn trước để phòng động đất và hỏa tai.

(Cavilo, ngày 19 Septembre 1923).

Nước Nga đối với việc cứu trợ

Tin nước Anh. — Báo *Times* nói tàu thủy-lôi của chánh-phủ Quá-khích có hứa đến cứu giúp những kẻ bị nạn, nhưng các quan chức Nhật từ chối không nhận.

(Bordeaux, ngày 22 Septembre 1923)

Cuộc thi thơ

Của Ngô-tri-Quyên nữ-sĩ

Thơ thi

DCCLIX

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn hiến là đây có phải không ?
Hương hỏa mấy đời xu miếu khói tỏa,
Cung tường sắc nhuộm vẻ rêu phong
Mảnh gương nhật nguyệt in đông Nhị,
Dãy cột cương-thường ngất bể đông,
Từ Lý trải bao phen biến đổi,
Vẫn còn vững vàng tiếng hồng-chung

Nguyễn-khắc-Huy
141, Rue Nioh-xi, Bắc-ninh

DCCLX

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Dia bể đôi phen đã mấy đông.
Rọn vẻ uy linh làn cỏ-thụ,
Động lòng sùng-bái tiếng hồng-chung,
Cương-thường cột vững dòng sông lỗ,
Luân-lý gương treo bóng nguyệt lồng
Học phải kẻ chi tân với cựu,
Nhờ đâu khai hóa lối con rồng ?

Ng-khắc-Xương
Moniteur Phục lễ, Kiến-an

DCCLXI

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn-miếu trời Nam chốn Nhị Hàng.
Trải ý Trần Lê bao tuế nguyệt,
Khắp Nam Trung Bắc vẫn tôn sùng
Bia ghi tượng cả phô màu nhạt,
Nước biếc hoa tươi đượm vẻ hồng.
Dừa tích đáy ghi công cụ Khổng.
Tu-mi qua đó đứng ma tráng.

Đỗ-thị-Tảo
Rue Paô-đô Bắc-giang

DCCLXII

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Tôn miếu xây từ Lý-thánh-tông.
Thừa Từ đôi giòng trần cõi Bắc.
Khuê-văn một gác tỏa giời Đông.
Bao phen chớp bể lo còn chỡ
Mấy độ mưa ngàn miễu vẫn cang
Cửa Khổng sân Trình hồn quốc túy,
Nàng còn rạng vẻ Nhị còn trong.

Ngô-thị-Hồng Liên
Làng Tam-sơn, Bắc-ninh

DCCLXIII

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Miếu đẳng mở mang phải dạy không ?
Đức một linh thiêng Nàng Nhị cả,
Xen ba giới đất lừ Thủ chung.
Giáp khoa danh tạc hai hàng đá.
Quốc-tây hồn reo mấy gốc thông.
Đạo thánh lòng người ô lạ nhỉ ?
Quận thoa nay cũng biết tôn sùng.

Bình-như-Hành
Xã Mai-động, Hà-đông

DCCLXIV

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Giám uy-linh chốn Nhị Nàng.
Từ Lý gây nên cơ chỉ cả ;
Đến Lê truyền lại khối tương chung.
Khoa-danh bia biển còn hai dãy.
Thanh-quách lâu đài trải mấy đông.
Mượn bút làm ghi nên cụm học.
Bắc Nam sum họp vẫn tôn sùng.

Nguyễn-kim-Dung
19, Rue des Eventails, Hanoi

DCCLXV

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu thánh xây từ Lý phải không ?
Thanh quách trải bao dâu bể khác,
Cung tường vẫn đó lửa hương nồng.
Nét bia thơm để tiền sỉ phật.
Vang đạc riêng chỉ Nhị pôi Nàng.
Khắt nguyệt giữa trời mưa gió lạnh
Ai oi qua miếu ngẫng đầu trông.

Ng-văn-Tân
Làng Bối-khê, Hưng-yên

DCCLXVI

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Miếu Giám chung linh nhất cõi Đông
Nhất nguyệt sáng soi dòng nước Nhị
Cung tường cao ngất đỉnh non Nùng
Cảnh chen cỏ thụ in lầu phượng,
Bóng giải thu dương lộ bảng rồng.
Hơn lám trăm năm hương khói đượm
Tiên rồng mấy triệu phụng thờ chung

Ng-khắc-Khoan
Làng Đông-an, Hưng-yên

DCCLXVII

Ngàn năm văn-vật đất Thăng long
Miếu cổ còn ghi nước Lạc-hồng.
Nguồn học Si-ương khơi bến Tứ,
Bắt lành Lý-đế dựng lâu cung
Tạc bia tiến-sĩ rìu in biếc.
Mỗ cửa minh-luân xa ngát nồng.
Giường cột cương-thường nơi trụ-giám.
Trải bao Mộ vỗ với Âu phong.

Nguyễn-Trước
Làng Xuân tảo, Hà-đông

DCCLXVIII

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Si tử ai ai cũng dốc lòng
Nhớ đức Si-ương nên lập miếu.
Cảm ân Khổng thánh dựng thành cung.
Sửa nền lầu các ngày càng vững.
Sắp bộ đồ-thư học rất đông.
Muốn kiếp phong thư khôn lánh lúc tre.
Khoa danh lừng lẫy nối đời dòng.

Đỗ-khắc-Cung
Làng Xuân-lảo, Hà-đông

DCCLXIX

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tường Lý triều gây vẫn nhớ công,
Rộng mở kinh luân phương Bắc-cực,
Rõ ràng lễ nghĩa cõi Nam-phong.
Trải trăm muôn kếp theo nền Khổng,
Ngoài bốn phương thêu nghiệp Hồng
Vững dạ bút nghiên cho tỏ nết,
Đường Ngu so lại cũng không trang.

Ng-văn-Nhoạn
Làng Trịnh-xá, Hà-đông

DCCLXX

Ngàn năm văn vật đất Thăng-long,
Xem miếu ai ai kính một lòng.
Đạo chưa uyên-nguyên đầy vẻ Nại,
Tường cao nhật nguyệt sừng non Nùng.
Kính đông nghe chẳng hơi huyền tượng
Hồ bạc coi nhường thú dự-phong.
Bút nước tây-duyên công đắc mấy,
Mảnh đời xanh tốt cỏ cây hồng.

DCCLXXI

Ngàn năm văn-vật đất Thăng-long,
Văn-miếu Hà thành thử đứng trông
Kính ấp rèn in ở trong bộ Lý
Học cang cường sáng nước non Hồng
Kim thang bốn mặt nơi danh thắng
Ngọc bạch trăm quan buổi hội-đồng
Tinh trải phê hương cờ mấy cuộc,
Cửa Chân nhờ Khổng nặng kinh-đồng

Ng-tất-Thoa
Pak-lưu, Bắc-ninh

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	29 độ
15 giờ	31 độ

Giá bạc. Kể từ ngày 22 Septembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 8 f. 66.

Thị giá quốc-trái. — *Ngày 22 Septembre 1923,* — 3e/o, 56.85. — 4e/o, 1918 62.85 — 5e/o 1915 1916 75.05. — 5e/o 1920 91.55. — 6e/o 1920 87.90.

Các quan đại-biểu qua Hà-thành. — Quan cai-tri Chatel, Công sứ Nghệ-an đi với quan Toàn-quyền ở Saigon ra, tới Thanh-hóa thì ngài ra Hanoi trước một ngày để sắp sửa cuộc nghênh tiếp tại phủ Toàn-quyền. Ngài ở đây với bữa rồi sẽ vào Vinh cùng chức mới.

Quan Hiệp-tá Thân-trọng-Huề Học-bộ Viêm Bình-bộ Thượng-thư khâm-mạng Hoàng-thượng đi tiễn quan Toàn-quyền ở Kinh ra cũng tới Hanoi chiều hôm qua.

Bản-báo có lời kính chào hai ngài.

Việc bầu cử hội-viên thành-phố — Kỳ bầu cử hội-viên thành-phố hôm chủ nhật 7 Octobre này, bên hội-đồng bầu cử hội-viên Tây thì có quan Đốc-lý chủ tọa, bên hội-đồng bầu cử hội-viên Nam thì có quan Cai-trị Vayrac chủ tọa.

Tòa án Đại-hình. — Việc giấy bạc giả đề đăng trong số báo ngày hôm qua, tòa án Đại-hình đã xử xong và tuyên án phạt tên Ng-v-Toản và Ng-v Giọc mỗi tên 5 năm khổ-sai và 100 quan và tha cho tên Tạ-khắc-Hoàn vì tên ấy đã tố ra việc làm giấy bạc giả ấy.

Hôm nay tòa xét việc sau này :

Ngày 26 Mai 1923 tên Ng-th-j-An quán ở Phúc-yên ngụ ở Yên-bái đến số Thương-chính nộp 104 đồng xin tha cho chồng là Ng-v-Ôn là một người cai ty bị bắt về việc thuốc phiện lậu. Ông chủ sở Thương-chính thấy trong tập giấy bọc có 2 cái giấy 1 đồng giả, liền báo sở Sen-đầm biết. Viên Sen-đầm lập tức đưa tên thị-An về nhà khám trong hòm thì bắt được 10 cái giấy 1 đồng giả nữa giấu ở trong tay áo mà hiện cái thìa khóa hòm ấy thì Thị An giữ.

Hỏi Thị-An thì khai mình ngay thật không biết là giấy bạc giả chỉ biết rằng giấy ấy là của tên Biên đưa cho chồng thị ấy. Hỏi tên Ôn thì khai giấy bạc ấy là của tên Lê-quang-Định và Ng.v-Bền làm nghề đốt lửa cho công-ty xe hỏa Vân-nam đưa đi trả tiền thuốc phiện lậu, tên Định đưa 20 cái giấy và tên Biên đưa 10 cái mà tên ấy không biết là giấy bạc giả.

Hỏi tên Định và tên Biên đều chối không nộp lẽ gì. Nhưng tên tên Ôn bị bắt về việc thuốc-phiện lậu thì hai tên ấy nộp ở nhà nó là Yên-bái.

Nói tóm lại thì là tên Ôn có cùng với tên Biên tên Định cùng về Yên-bay bán.

Trong những tên phạm chỉ có Ng-v Ôn trước đã phải 1 năm tù về tội buôn thuốc phiện lậu mà thôi.

Tòa hỏi 4 tên phạm riêng từng tên một thì xét ra là giấy bạc giả ấy của tên Định và tên Biên đem ở bên Tàu sang, nên kết án phạt mỗi tên 6 năm khổ sai và 100 quan. Còn vợ cả tên Ng-v-Ôn được tha cả, vì xét hai tên ấy không biết là giấy bạc giả.

Hội-đồng lại có nhờ các bà tổ chức một hội-đồng có bà lớn Thiếu-Hà-đô-g đứng làm danh dự hội-trưởng, đến tâm giờ rưỡi, tối hôm chủ nhật 23 Septembre này sẽ họp tại hội Khai-trí tiến-đức để nghị sự

Hội-đồng trị-sự lai cảo

ấy.

Bản-quán lại vừa được tin rằng M. Nguyễn-gia-Hay mới bổ sang làm sự tại đinh quan tỉnh Bắc-ninh (thông coi việc cải-lương hương-chính) cũng được phép quan Thống sứ lập hội quyên tiền giúp các nhà bị lụt, mà số tiền thì thu các nhà tư-thiện có thể cứ gửi thẳng đến văn-phòng quan Thống-sứ Bắc-kỳ cũng được.

Thiết tưởng mấy ông đề xướng ra việc lập hội lạc-quyên này nên đứng ý nhau lập thành một hội thì hơn, vì ở Haiphong nghề đâu cũng lập hội lạc-quyên nữa.

Cuộc đánh số giúp hội trẻ con Tây lai vô thừa nhận — Các vé đánh số giúp trẻ con Tây lai vô thừa nhận hiện đã gởi bán tại bản-quán, giá mỗi vé là 5 hào. Gởi đi các tỉnh, phụ thêm tiền nước gởi thư phải lai (Recommandé) tính như sau này : từ một vé đến mười vé . . . 1 0$11 từ mười vé đến hai mươi vé : 0 15 Đến ngày 1er Novembre 1923 thì sẽ mở tại tòa Đốc-lý Hanoi.

Lịch sang năm. — Xin nói để các ngài biết rằng lịch sang năm của bản quán đã bắt đầu làm.

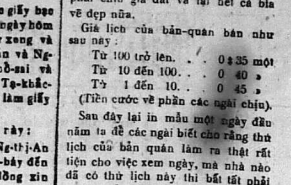
Vậy nếu các đại thương gia gần xa cần phải thừa lịch cho qui hiệu thì xin mới lại ngay bản quán mà đặt trước, nếu không đặt trước thì sau sẽ phải chịu giá đắt và lại hết cả bìa vẽ đẹp nữa.

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 100 trở lên. . .	0$35 một
Từ 10 đến 100. . .	0 40 »
Từ 1 đến 10. . .	0 45 »

(Tiền cước về phần các ngài chịu).

Sau đây lại in mẫu một ngày đầu năm tu để các ngài biết cho rằng thứ lịch cẩu bản quán làm ra thật rất lịch cho việc xem ngày, mà nhà nào đã có thứ lịch này thì bất tất phải mua quyển lịch tàu nữa.

Ngài nào ở xa, muốn viết thư về, xin cứ gửi cho ông Quản-lý nhà in bản quán như sau này :

M. Pêt-trần-Thăng
61 63 *Rue du Coton, Hanoi.*

Sâm, Quế, Thục, Cao

Bán tại hiệu QUẾ-LÂM

số nhà 20, phố Phúc-kiến

Chủ nhân : DƯƠNG-BÁ TRẠC

Hàng thực tốt, giá thực rẻ

Quí khách dùng thử, sẽ biết thực hư.

2095

BÁN MỘT CÁI XE Ô-TÔ CÓ 800 $

Hiệu « Clément Bayard », còn tốt, bảy chỗ ngồi, chạy 100 km. hết có 11 lít xăng.

Ai muốn mua hỏi tại sở Kho-bạc, tỉnh Nam-định. 3680

RẺ GIÁ THỰC CAO

Quốc-trái bất cứ năm nào, hạng nào, mà mang đến bán cho bản-hiệu, sẽ tính một giá rất cao.

HOÀNG-XUÂN-LAN

Chủ hiệu Fonderie Tonkinoise

3660 *39, Phố hàng Quạt, Hanoi*

Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé

5, Phố Thợ-nhuộm. — Giây nói số 396

Xét nghiệm máu mủ, đàm rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.

Chữa bệnh ho lao, bệnh giang-mai, bệnh sốt rét.

Bệnh đau dạ dày, đau ruột.

Bệnh đàn bà.

Nói được tiếng An-nam, không phải đông thông-ngôn. Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 4 giờ đến 6 giờ chiều.

Trừ ngày chủ nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ 30 sáng đến 12 giờ trưa, có hạn ngày giờ cho bệnh nhân đến chữa.

3660

Nguyễn Học-chính. M. Tạ-văn-Minh được bổ trợ-giáo lớp-sự tại Cơ-đa huyện Nam-trực (Nam-định) thay M. Ng-bá-Hàm đồng sự xin thôi-chức.

Bãi trường — Trường Sơ-học Hàn-giang, huyện Cẩm-giàng (Hải-dương) nay bãi đi. Tại làng Laogan, huyện Thanh-hà, tổng Da-la (Hải-dương) nay đặt ra một trường Sơ-học.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai).

PHÒNG - THĂM - BỆNH

của quan

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương-binh 4e ngũ đẳng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fes, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Suez.

Ngoại khoa, hộ sinh, chữa mắt và các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai

Khám bệnh : buổi sáng từ 8 giờ đến 9 giờ
— chiều từ — đến 5 —

KHÁM BỆNH : Giá 1 đồng một lần

KIM KHÁNH LÂM-CHƯNG : Giá 1 $ 50

Phòng khám bệnh tại SƠN-TÂY 4, Rue Jules Ferry, số 4 bis

M.D.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Rượu bổ-đào
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự nhiên in ra đây, chứ không phải như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mồng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ bảy, tòa Nội-các phụng sắc chỉnh phủ rằng:

Chiếu nay đặt được phòng cấm MONTÈS giữ độc, có nhờ trên, một thứ rượu bổ để dùng sau được quy-phê hay, dùng nên gia thường, trước lục phê thị giữ cho quế được phòng chế-tạo để là thuận-tiện.

Khâm thử.

以有效期間為限 有效期間為五年 右劑仰即知照 特賜給製造免許狀 內閣印刷局

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Trúng-tiền 54
HANOI
Bán nhiều thứ thuốc ở trong thư tự bổ sau.

Ấu trĩ viện. — Ông Lê-Mai ở Saigon có lòng từ-thiện quyên vào Ấu-trĩ viện 100 cuốn sách của ông soạn, nhan đề là «Bài cơ-cấu-học», giá mỗi cuốn 0 p. 30. Bản-hội xin có lời cảm ơn ông, và giới-thiệu cùng chư-quân-tử. Ngài nào mua sách lấy lức cũng là giúp cho Ấu-trĩ-viện vậy.

Sách để gửi bán tại nhà in ông Lê-văn-Phúc 80-82 Rue du Chanvre Hanoi.

Ở các nơi xa, xin gửi thêm 0 p. 08 tiền cước.

Khai-trí tiến-đức-hội lại cảo

Ngạch khán-hộ — MM. Lê-đình-Gừ và Nông-khai-Châu khán-hộ tập sự tại Phủ-thọ vì bất lực cho nên phải bỏ chức.

M. Hoàng-văn-Nam khán-hộ hạng tư, bất hạnh nghỉ thì nay lại được về ngạch cũ và bổ vào nhà thương Hanoi.

MUỐN BÁN VÌ PHẢI ĐI XA

Có ngôi 200 mẫu ruộng, cách ga Thập miếu 2 kilomètres, trâu ngôi ba chục con, ngựa canh điền khỉ đủ cả, và các đồ vật. Giá bán rất rẻ.

Hỏi tại Bản quán

3678

KIM-VÂN-KIỀU CHÚ THÍCH

Xuất-diện toàn bằng chữ nho, chú thích toàn bằng quốc-ngữ, thực là một vở chuyện có giá-trị. Mới xuất bản lần thứ nhất.

Mua lẻ mỗi quyển 0 p. 60

Mua buôn có thể chăm-chước kính biếu hoa-hồng 20 /.

Ở xa gửi mua không phải chịu tiền cước.

Liệt-quí chiếu-cố mua bao nhiêu xin cứ viết giấy cho ông Bài-tường-Chiêu, 97 Rue de la Soie, Hanoi.

3681

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Rằm tháng tám. — Cái quang-cảnh lễ rằm tháng tám năm nay thấy khôi-điểm ngay từ hôm đầu tháng, nhưng xem ra không có về sầm uất náo-nức như mọi năm, thì thang hoặc vì còn sớm ngày quá, hay vì nhằm vào giữa tháng lấy, hay vì cái cơ-cận chiếm mất mùa-hồng đã hiển-nhiên làm ngăn trở? Lại đến cả các cậu trẻ-con cũng ít thấy lăng-tăng-xẻng điệc tai như mọi năm. thì có lẽ ngày rằm tháng tám năm nay vì mấy cái trẻ-lực trên kia mà kém đi nhiều. Nên thật thế chẳng sai ngay cho mấy hiệu bánh nướng của Khách trả làm ư!

Giúp các nhà bị lụt. — M. Trần-ngọc Bích chủ nhiệm công-ty Hợp phú ở Haiphong có mở cuộc lạc-quyên giúp các nhà bị lụt và có đạt tờ đi các nơi như sau này:

.Thưa các ngài,

Ngày mồng 9 September 1923 vừa rồi chẳng may để «Kim-sơn» vỡ huyện Gia-lâm về, mấy ổng xã ở hạt Hưng-yên Bắc-ninh bị ngập hết mùa màng nhà cửa, tính cảnh rất đáng thảm-thương, ngh ĩ đến cảnh «thỏ tử-hồ bi» (tội câu: con ngựa đau cả thà không ăn cỏ) mà chúng tôi mở ra cuộc lạc-quyên này để quyên trong bà con anh em hảo tâm sẽ cho báo nhiêu sẽ biên thành sổ gửi đăng báo rồi sẽ lấy tiền ấy sẽ để lên trình quan Đốc-lý Haiphong để nhờ ngài chuyển đạt đến các quan thủ-hiến cho dân bị-lụt-ấy, gọi là tỏ chút tình thương xót đồng-bào ra mà thôi. Chúng tôi làm việc này là việc phải, xin các ngài tán thành cho, không cần phải nói nhiều lời vậy.

Chúng tôi chỉ xin nhắc rằng kia nước Nhật-bản kia bị thiên tai mà Âu-Mỹ vạn-quốc còn động lòng nhân-loại cứu trợ hàng muôn hàng ức, huống chi là đối với mấy bạt thấy tại chúng chúng con châu Lạc-hồng, cũng chung máu mủ, chẳng có lòng cứu tế nhau hay sao?

Vậy công ty «Hợp-phú» chúng tôi lập ra việc này không riêng gì trong công-ty, xin quyên hết thảy các ông các bà thiện-tâm ở thành phố Haiphong hoặc các nơi, ai có lòng tốt xin gửi về cho chúng tôi ít nhiều rồi có tên độ trình quan trên biết và đăng lên báo nữa, không phải là việc làm ám muội vậy.

Vài lời thô thiển xin bộc bạch để các ngài thiện-tâm góp lòng ái quyến ái chẳng vào, gây nên quả phúc lớn lao, ấy là lòng mong ước của chúng tôi trong việc nghĩa cử này.

Nay kính,

Directeur Gérant de la Société Hợp phu

NAM-ĐỊNH

Quan Toàn-quyền qua Nam định. — Hôm nay sáu 21 Septembre là ngày quan Toàn quyền Đông-pháp Merlin qua Nam-định, nên từ hai ba hôm trước ở Lục tỉnh thành-phố và Hóa-xa đã ra sức sửa soạn việc bài-trí ở nhà ga để nghênh tiếp ngài.

Nhà ga hôm ấy non thật là đẹp, ngoài thì từ phía cờ bay phấp phới, trong thì giải là kết hoa, đèn treo có chấm. Ở trước cửa ga phía xe điện có làm một cái rạp rất hai cái cổng trước sau đều chăng vải đỏ, đính chữ vàng non nhã lắm.

Trước xe quan Toàn-quyền tới chừng 5 phút thì quan thống-sứ Monguillot, quan Đốc-lý Graffeuil, các quí phu-nhân, các nàng quan văn võ tây Nam-ra ga đông đủ cả.

Các hàng bình-linh đứng sắp hàng cả ngoài bè ga.

13 giờ 25 thì quan Toàn-quyền, quí phu-nhân chạy các quan tây tòng đi xe ô-tô-ô Thanh-hóa ra thẳng ngay ga chợ không rẽ vào trong tỉnh.

Quan Đốc-lý Graffeuil giới thiệu các hàng quan tây Nam; quan Toàn-quyền hỏi han trò chuyện trong 5 phút đồng hồ, rồi ngài cùng quan Thông-sứ lên xe-lửa riêng về Hanoi.

THÁI BÌNH

Hội các ông nghị viện. — Hồi 3 giờ chiều hôm 20 Septembre các ông nghị viện bản tỉnh họp nhau, chỉ có mấy ông đi vắng và ở xa là không đến họp, lại có mấy ông Nghị-viện làn tỉnh đến chơi dự hội nữa. Trước hết bàn về việc trả lời thư ông Bùi-đình-Tá nói về lập Văn-phòng Nghị-viện, bàn một lúc rồi đồng ý trả lời bức thư ấy như sau này: «Việc lập Văn-phòng Nghị-viện chúng tôi lấy làm phải, nhưng Nghị-viện cũ đã xong, Nghị-viện mới chưa họp vậy chúng tôi nhờng nên để đến ngày đại hội-đồng bàn định đã, nhưng như thế cũng chưa muộn».

Rồi bàn đến mấy điều nay mai họp đại hội-đồng sẽ thỉnh cầu với Chính-phủ, quá 5 giờ rưỡi thì xong.

T. lai cảo

VIỆC KINH-ĐÔ

Phường hát bội tế tổ. — Vừa rồi phường hát bội Thanh-bình làm lễ tế tổ ở nơi trường hát Thanh-bình cũ là nơi có đền thờ có bia truyền từ xưa về sự thương-hóa phụng-sự thần thầy tổ nghề hát bội, lễ tế ở đây có để dương những nghi chân-rất lạ thường, tế thuật ra như sau này: khi làm lễ tế thì bao nhiêu phẩm nghi lễ rộ công nghi của tế-tự cũng khác gì những lễ tế thường, duy có một điều lạ là trước khi tế thì những người chức-việc trong phường hát đem một lễ phẩm: một miếng thịt heo, một đĩa xôi, một quan tiền, đàng lễ ấy để mời một người ăn-mày già cả tuổi tác mà người ấy khi nhận xong lễ ấy thì cứ thực sẵn ở ngoài đường; chờ khi phường hát bội làm lễ tế xong thì họ lấy một bộ áo, mũ, hia và các đồ khác đàng để đồng tuồng bỏ vào trong một cái rương nhỏ gánh ra bỏ tại nơi ngã ba nào đó, người ăn mày chực sẵn kia bèn đến giở lấy cái rương gọi là cẩn được, thì trong phường hát lại đem ra ba quan tiền một nắm cau trầu rượu đến xin người ăn mày ấy để cược cái rương mà đem vào; người ăn mày nhận lễ rồi đi, còn cái rương ấy thì gánh vào nơi lễ thờ, trong khi gánh đi thời những người đào kép cùng là người hay hát ấn mặt từ lễ đi theo hai bên rương tay cầm chén vừa chén miệng vừa hát đưa lên rương ấy đến trước bàn thờ rồi lấy tự, xong lại cùng nhau mỗi người hát mỗi cách, toàn là những câu hát điệu hát khác nhau, hát hết sức hay để tỏ chân sự hát ấy gọi là «hát-khi-ba». Sự lễ tế của phường hát Thanh-bình là như thế nghe cũng lạ, thấy cũng chướng, nhưng không ai hiểu rằng vì cớ sao mà lễ tế lại lộ lăng như thế, chẳng biết cái nguyên do của một điệu hát bội rất hay rất khéo vì sao mà xưa rất trọng song qui bóa, tay xem chúng đã điên lên làm rồi, ai đến Huế tới xem nhà hát Thanh-bình cũ lại không bồi hồi cảm-khái đến tình trạng xưa nay.

茂 MAO-SENG 盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Mới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 243

Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 31 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chân-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.

Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mong đông khách.

Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.

3645 MÃN THỊNH kính cáo.

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ bảy 22 Septembre 1923

DUYÊN PHẬN ÉO LE
(Tích mới soạn)

Đọ xem đời chữ sắc tài,
Hóa công sao nỡ để hoài đoàn viên.
Trông người lại ngẫm đến mình,
Trần ai cười lệ mấy tiếng ngâm mối mòn.

Tối chủ nhật 23 Septembre 1923

TIÊN NGÀI VỊ MỜI

Ai tường bệnh quí thuốc tiên,
May sao gặp gỡ cái duyên tình cờ.
Làm ơn nên oán chẳng ngờ,
Gan vàng bầu ngọc đợi chờ nhau chăng.

Tối thứ hai 24 Septembre 1923

Diễn hai tích

Một tích chèo cổ — Một tích tuồng phe

Tích thứ nhất

PHƯỜNG HOA

Tích thứ hai

THỊ VÕ TỐNG-ĐỊCH-THANH

Toàn đào kép trẻ con diễn rất khéo.

HỘI-ĐỒNG ICH

đang giải-tán

LỜI BÁ CÁO

Cùng các nhà có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích:

Ông bà nào có tiền gửi ở Hội Đồng-Ích, là Hội chạy đã vay đủ sắp ông để giành, hiện đang giải-tán, thời xin đem ngay lại, hay là gửi recommandée nhà giấy-thép ngay lại cho ông E. CHATAIGNEAU, là Giải-Tán-Viên, ở phố Jauréguiberry (Giốc Hang-Ken) số nhà 3, Hanoi, những sổ gửi tiền cùng các biên-lai lại để liện dự-định việc giả tiền.

Khi nhận sổ sẽ có biên lai chứng nhận.

Giải-Tán-Viên
P. Pon E. CHATAIGNEAU.
T. M. GRENDA.

3704

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo quán 0 p. 01 giấy quán báo, chiếu lại thì báo mới hiện rõ rành vào đây, và gửi theo hai bức (0 p. 2 bằng tem cũng được) để ghi tiền giấy quán khác.

Để ai không gửi tiền theo thì nơi đã quyền cho cũ hoặc phải trả cũng hơn.

Một thứ thuốc phẩm có ích

Thuốc phẩm có ích, chẳng gì bằng một thứ nước-mắm của Việt-Nam-ta, nên Hải-Lợi Công ty chẳng tốn hết sức khéo của các miền Hải-dương để chế làm những cách chế nước mắm, cho thật là tinh-khiết, vệ-sinh, hợp cách vệ-sinh, chế làm công-dụng đúng như nước ngoài, từ tháng chạp năm 1926 đã nhận dần ta cùng được vệ-sinh này.

Công-xưởng thì ở Thanh-hóa ngoài cửa Lường cạnh con lộp tới Thanh-hóa đang).

Tổng-cục tại 72, phố Hàng Quạt (Rue Jean Dupuis) Hanoi, trên đã có quan Chánh tòa Vệ-sinh khám nghiệm cẩn thận. Bán lẻ, bán buôn, hàng ngoại, ngoại-hạng, qui-khách nào chiếu-cố, tôi xin phải nhớ ý. Song lại có các hàng đại-biểu đó ở chỗ rất tiện để quí khách mua, hiện ký nhân-nhã, tế nhiên tiện-dụng, có lẽ lại tiện hơn các thứ lẻ bán khác, xin quí khách chiếu-cố.

Người nào ở xa muốn đàng đến thử gì, xin biết thơ về Tổng-cục, chúng tôi sẽ gửi liền lập-tức theo cách kiến-hóa giao ngân tế-tế.

Lô mười, năm, năm-tám, và các hải-vị khác sau cũng sẽ có.

HẢI-LỢI Công-ty
2092 Cẩn bạch

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC

NAM-BẢO

16, Rue de la Soie, 16

HANOI

Bán đồ vàng, đồ bạc; các thứ mặt đá thực và giả, kính gọng đồi mồi, đồng hồ quả quít, ô đàn bà, giầy cườm, giầy kim-tuyến, giầy nhung, v. v.

Vàng đúng tuổi và bạc nén.

Thợ khéo kỹ công và giá thực.

3677

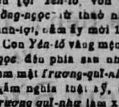
XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách xem báo thấy có đăng các bạch của bản-hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ mà lầm ra hàng đổi được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các qui-khách rõ cho và xin các ngài từ rày để có xét cho kĩ-càng thì bản-hiệu thì xin nhận rõ:

«Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54, Hanoi.»

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi

PHOSPHATINE FALIÈRES

Đã có tánh dưỡng như sữa, mà lại ngon ngọt, dễ ăn.
Dùng nuôi con nít và đờn bà đương những kẻ tỳ vị yếu.
Phải đòi cho thiệt hiệu Phosphatine Falières
Coi chừng kẻo làm đồ giả gia, bắt chước theo hộp thật hiệu
PHOSPHATINE FALIÈRES
Bởi này bán cùng sở, tại Paris thì ở đường de la Tacherie, nếu bài 6

56 88

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhà ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bạn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bị cái tình-cảnh trong trời đất chung ấy, mà nên, thì Tạo hóa có phân (ghen) non-giới ra mà ghét.)

NGUYỄN-BẢO-NGỌC dịch thuật

Bạch lão-gia nói:

— Nếu vậy thì thật là một người biết kiềm-tu thiên-hạ lí có!

Nói chưa dứt lời thì người nhà pha trà nồng. Khi uống trà xong. *Bạch* lão gia lại bảo rằng:

— Hôm nay tôi mời tiên-sinh đến đây, không phải có việc chi cả, chỉ vì yêu mấy câu thơ của tiên-sinh ý-tứ thanh tân, còn muốn được nghe nhiều, cho nên mới đến để đ ương-diện thỉnh-giáo, xin tiên sinh cho tiếc lời chân-ngọc thì giá này được vui lòng.

Nói xong, liền quay lại gọi người nhà:

— Đem giấy bút ra đây!

Trương-qui-như đang các-dảm bàng luận, bỗng nghe *Bạch* lão-gia nói đến câu «Đương-diện thỉnh-giáo», khác nào như có tiếng sét ở trên đỉnh đầu, khiến cho bẽn hỗn xiêu phách lạc, ngẩn mặt hồi lâu, không biết rõi thế nào vậy.

Trương-qui-như lean chối-từ thì người nhà đã đem nội cái thư-án nhỏ để ở trước mặt và bày các thứ giấy mực nghiên bút, trông rất đoan chỉnh.

Trương-qui-như chối-từ mà rằng:

— Chúng tôi là kẻ văn-sinh ở trước mặt lão-gia đây, khi nào dám phóng-tứ! Huống chi chẳng tôi không có cái tài «Bảy bước nên thơ» thì chẳng bỗ lại chỉ thêm một trò cười vậy.

Bạch lão-gia rồi:

— Bỗi khác đề thơ, tức là cái hứng thú của bọn văn-nhân gia nếy muốn được xem tiên-sinh cầu-tứ thế nào xin chớ khiếm-lộn quá.

Trương-qui-như thấy chối-từ không được, mặt nóng bừng bừng, trong lòng bối-rối, bỉt-đắc-dĩ phải cái đầu thì-lễ rồi ấp-úng mà thưa rằng:

— Xin lão-gia mệnh-đề, cho văn-sinh này đưa về nhà làm, làm xong sẽ đem đến thỉnh-giáo.

Bạch lão-gia ngẫm-nghĩ rồi nó:

— Bất-tất phải tìm đề-mục nào khác. Hôm trước tiên-sinh lại bái thơ tân-hiền, ý-tứ kỳ-đặt thì ngày nay lại xin bọn thêm một bài thơ tân-liêu nữa mà thôi.

Trương-qui-như vốn thuộc bài thơ tân-liêu thứ hai của *Tô-hữu-bạch* nghe nói bọn thêm bài thơ tân-liêu, mừng-rỡ bội phần mới trấn-định tinh-thần, giả cách làm ra bộ-dạng một người văn-nhân, rồi khiêm-tốn mà rằng:

— Chúng tôi cam phận ngu-hèn, có dám đàm mồm rỏ qua trước mặt thợ, nhưng lão gia cứ ân-cần truyền bảo, chẳng lẽ lại dám trái lời, biết làm thế nào?

Bạch lão-gia nói:

— Văn-nhân hứng-thú, hà-tất phải khiêm-tốn

Trương-qui-như lại chắp tay mà thưa rằng:

— Chúng tôi cũng đành-bạo mà không dám giấu dối!

Nói xong, liền cầm lấy quản bút, mở tờ hoa-tiên, giả-cách cau mày nghĩ ngợi. Trước còn đặt bút chấm chấm mấy cái, sau mới viết luôn. Khi viết xong, đứng dậy hai tay chắp dâng *Bạch* lão-gia.

Bạch lão-gia cầm xem, thấy lối thơ tao-nhã, so với bài thơ hôm trước, có phần sắc-sảo hơn. Lại thấy không phải nghĩ-ngợi lâm, chỉ trong vụ-chốc, v ết thành bài thơ, cũng lấy làm lạ.

Bạch lão gia lúc trước thấy *Trương qui-như* hình dạng thô-bỉ, có ý ngu-ngốc, bây giờ chẳng còn nghi-ngờ chi nữa, lần lần-tắc khen ngợi mà rằng:

— Kỳ-tài! thật là một bậc kỳ-tài! cả ng những lối thơ tao-nhã mà lại mẫu-mực là thường! giá nay đỗ tam khôi thiên-hạ, ai ngờ lại quanh-quẩn gia đây. Xuýt nữa thì nhầm mất bổ qua mất!

Bạch lão gia xem lại một lượt rồi mới nại người đưa vào cho nàng *Hồng-ngọc* xem. Lúc truyền người nhà đọc rượu ở trong vườn hoa đề mời *Trương-qui-như* vào dãy uống rượu.

Trương-qui-như lại xin chối từ mà thưa rằng:

— Lão-gia có lòng yêu mà cho văn-sinh này được bái-kiến, thế là mãn-nguyện lắm rồi. Khi nào còn dám lạm dự tửu-tịch.

Bạch lão-gia nói:

— Ưng chơi mấy chén rượu, để cùng nhau trò-chuyện, hà-tất lại chối-từ!

Nói xong, liền cầm tay *Trương-qui-như* dắt vào trong vườn hoa. *Trương-qui-như* vừa mừng vừa sợ. Mừng là mừng về việc hôn-nhân có chút bi-vọng; mà sợ là sợ khi vào đến trong vườn, xảo cảnh sinh tình, lộ bất lâm thơ chẳng tỉ-kê công-phu về trước thật uổng-phí cả.

Trương-qui-như bấy giờ ruột tằm bỗi-rối như tơ vò tơ Khi vào đến trong vườn, *Bạch* lão-gia lại đưa đi xem các cây cảnh, tự-bỏ như tiệc mới người con rể mới vậy, yên-quí bội phần! Chuyện-trò hồi lâu, rồi người nhà đọa rượu, mai người ngồi ở dưới hòa sông rượu.

Lại nói chuyện nàng *Hồng-ngọc* biết rằng hôm ấy thân-phụ đ.đ.đ.đ.đ *Trương-qui-như*, liền sai một đứa nữ-ỷ-hầu-cận đến phòng sau nhà khách để dòm trộm. Con nữ-ỷ ấy tên gọi *Yến-tử*, vốn hầu-hạ nàng *Hồng-ngọc* từ thuở nhỏ, người rất lanh-lợi, cũng ấy mới 15 tuổi.

Con *Yến-tử* vâng mệnh nàng *Hồng-ngọc* đến phía sau nhà khách đem xem mặt *Trương-qui-như*. Con *Yến-tử* ngẫm nghĩa một lúc, chờ khi *Trương qui-như* làm xong thơ, cùng *Bạch* lão-gia vào trong vườn hoa uống rượu, bấy giờ mới đem bài thơ chạy vào trong phòng để đưa cho nàng *Hồng-ngọc*.

Con *Yến-tử* nói:

— Người ấy xấu xa thô-bỉ, sao đáng kết-duyên cùng tiểu-thư được.

Tiểu-thư nên nghĩ ngợi cho kỹ, kẻo lỡ ra!

Nàng *Hồng-ngọc* bỏi rằng:

— Lão-gia ta đã bắt chàng làm thơ chưa?

Con *Yến-tử* nói:

Thơ vừa mới ra thì chồng làm xong ngay, con đã đem vào đây!

Nói xong, liền trao bài thơ cho nàng *Hồng ngọc* Nàng *Hồng-ngọc* cầm lấy xem, rồi nói:

Bài thơ này tứ-ý rất hay, lời không phải một bậc phong-nhã văn-nhân, quyết không làm được. Có sao mày lại bảo là người này xấu-xa thô-bỉ đi ở đâu?

Con *Yến tử* nói:

— Cứ như ý con thiển-nhĩ thì việc này tất có giả-mạo gì đây!

Nàng *Hồng-ngọc* nói:

— Thơ đã là văn diện-bạch, khẩu-khí lại giống như bài thơ hôm qua, còn giả mạo thế nào được.

Con *Yến-tử* nói:

— Sự-tình trong bụng, con không được biết thế nào, nhưng cứ như cái bộ mặt bề ngoài, khó lòng mà thay-đổi cho được. Tài-tử sắc-thì thì chẳng nói làm gì, đến bạc con lấy, con cũng xin chịu mà thôi.

(Còn nữa).

CHAO ÔI! NHỨC ĐẦU!
CHAO ÔI! NHỨC RĂNG!
CHAO ÔI! NHỨC XƯƠNG XƯỜN!

Lại đau gân đấy!

Nhưng chẳng bao lâu sẽ khỏi, vì tôi uống thuốc SIROP FOLLET.

Dùng thuốc SIROP FOLLET, thì ngủ yên đắc ngay, và yên ổn để dịu được lâu. Uống thuốc đó được mấy phút đồng hồ thì đau đớn bức rức đến đâu cũng thấy dễ chịu ngay.

Đau gân, đau xương, đau thận, đau gan, đờ đội đến đâu, dùng thuốc SIROP FOLLET cũng trừ được một cách tiện diệu. Dùng thuốc ấy thì đau gân ở đâu cũng trị được một cách rất mau chóng. Hoặc đau ở đầu, ở răng ở xương xườn, v. v. cũng vậy.

Thuốc SIROP FOLLET trị bệnh ho cũng diệu lắm. Dù ho đến thế nào cũng vậy. Thế cho nên người ta thường dùng để trị bệnh ho cho.

Người lớn có thể uống được 3 thìa xúp một ngày không có điều gì ngại cả. Con trẻ thì uống 3 thìa cà-phê.

Các hàng báo chữ đều có bán.

Chính điểm : Maison FRÈRE, 19, Rue Jacob, Paris.

THUẬN-THÀNH
BOTTIER — CHAPELIER
7, Rue des Cais...x, 7 — Hanoi
Nguyễn-tiến-Ham, propriétaire
Diplôme de mérite

Exposition des Beaux Arts 1918
Concours Foire de Hanoi 1922

Télégramme THUẬNTHÀNH bottier Hanoi

Catalogue franco sur demande
2086

Distillerie du Nord
NGUYỄN-VĂN-MẠO
31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà sản xuất Nam-việt được phép lập lên để cho các thứ rượu mới, hiệu là ÔNG SÁO, hiệu có quý-quan dùng-nom cẩn-thận, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc kỳ thì khác nhau lắm, xin cần quý khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SÁO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu làm quản lý ở Đông-Pháp, bán thứ rượu Rhum Grands Mornes Get-Frères, giá vừa rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin cần quý-khách chiếu cố đến cho.

Ống nói số 367

2073

HIỆU BÁN ĐỒ VÀNG BẠC
泰 LỢI-THÁI 利
110, Rue des Changeurs, 110
HANOI

Kính trình quí-khách các tỉnh được biết rằng: Bởi giá vàng cao ba thất thường, vậy khi các ngài hỏi giá mà bản-hiệu đã trả lời, thì nên gửi ngay mandat giấy-thép về đặt trước độ 10 °/₀ mà hễ hàng gửi đến nơi các ngài cũng nên lĩnh cho sớm sớm, được thế thì chúng tôi mới đỡ thiệt, mà giữ được giá bán phải chăng.

2065

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bổ-dào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng quí-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay thẳng. Tường nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xem xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu bổ-dào của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc rất bổ ích và rất quí để trị các chứng bệnh như: kém ăn ngủ, mỏi mệt, ốm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình, lại rất là bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe, người già-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-cải là công-hiệu.

Giá bán 2$ 25 một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng

Hiệu Bào chế MONTÈS, 54, phố Trang tiền, Hanoi.

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM »
Hà-nội, ở phố hàng Trống.
Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

NHỮNG ĐỒ TƠ LỤA
HIỆU
C. J. BONNET
LÀ TỐT HƠN CẢ
PACHOD Frères & Cie LYON

2050

Hiệu GIU-ÍCH tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đủ các màu đặt dấu CON GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nội hoa, cứ viết thư cho bản-hiệu lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.

2066

---

yếu đuối vãng vot
GÂY MÔN
Thuốc SIROP de DESCHIENS
có huyết bổ

Làm cho đang tức màu men, ấy là một vị thuốc của các Lương-y trứ danh.
Thuốc này hiệu hoa thích ba-lăm sự cao thứ thuốc có tinh sắt. - Các nhà thương tại thành Paris đều dùng nó.
Tiêm chung tại Paris: DESCHIENS, 1 đường Paul Bondry và các nhà bán thuốc.

Nhiều kiểu lạ!

Hiệu CHẤN-HƯNG nhà đồ ở phố hàng Bạc, số 80, Hanoi, chuyên môn chế tạo đồ nam-trang nữ-trang bằng vàng bạc thực, có nhiều kiểu khéo, thanh-nhã hợp thời-trang, đã có tiếng cẩn-thận, buôn bán chắc chắn, có giấy cam-đoan rằng: Vàng bạc đúng cân đúng tuổi, khi không cùng nữa mà trả lại thì không thiệt gì. Các quí khách nên lại hiệu ấy mà mua bán, không còn nghi ngại gì nữa.

2065

HÀNG MỚI SANG

Rẻ hơn mọi năm mà lại tốt vì là lúc hàng đến giá bạc cao, mới các ngài lại mua mau kẻo hết.

Mũ — Các ông và các cậu từ 2 tuổi trở lên mũ nào cũng có và đủ các số đầu.

Feutre (laine)
Feutre (longs poils)
Feutre (velours)
Casquettes Russes
Casquettes nouvelles
Bérets matelot

PARAPLUIES POUR HOMMES, DAMES ET GARÇONNETS
CACHES-NEZ LAINE TRÈS BONNE QUALITÉ
POLOS ET BAS TRICOT FANTAISIE PUR LAINE, ETC. ETC....

HAI-CHINH
Nhà chế tạo các thứ mũ
74-76, Rue du Pont-en-Bois, Hanoi

2062

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT CÁCH-NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RỪNG
nên dùng trước
QUINOFORME
hoàn toàn, hoàn viên
Thứ chữa rất mau theo phương pháp Pháp mới chế ra
Thuốc này
Bán khắp các tỉnh Đông-Pháp
Gửi mandat 1$ CHAI, 0$ 25 Em Phong, 0$ 10 nữa = 0$ 35

Hỏi các ông mắc phải bệnh tinh (lậu và giang-mai) khuyên các ông chớ dùng thuốc nhảm, tiêu tiền mà bệnh càng thêm nặng. Các ông nên mua thuốc ở Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, số nhà 46, phố Principale, tỉnh Đáp-cầu, là một nhà chuyên-trị, bán thuốc bệnh tinh đã có tiếng, không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen ở các nơi gửi lại.

Cả trước độ hơn một đồng một lọ.

2067

Hỏi bạn-hàng bản-quốc
nếu muốn giữ
cho sức khỏe được lành

Nên hút thuốc lá quấn rời và chưa quấn hiệu « CORONA » (hiệu riêng) vì thuốc ấy không làm rát cổ họng, cả người có tuổi hay là sức-khỏe gầy-mòn cũng có thể hút được.

Nên mua thuốc xì gà (cigares) (hiệu riêng) « EXCELSIOR » và « EL NINO » thứ xì-gà EL NINO dựng bằng hộp sắt.

Bán khắp các mọi nơi

Quản-lý ở Đông-pháp là hiệu
GUIONEAUD FRÈRES
BORDEAUX - HANOI - HAIPHONG
Bán lẻ: Ở cửa hàng 69-71, phố hàng Khay (Rue Paul-Bert), Hanoi.
Bán cắt: Ở cửa hàng 28-30, phố hàng Gió (Bd Gia-long), Hanoi.
Bán lẻ và bán buôn: Ở cửa hàng 43, đường Paul Bert, Haiphong.

THUỐC CHỮA BỆNH THƯƠNG GÂN

Ai mà làm lụng một nhọc thái quá, cố động nặng nề, buồn rầu nghĩ ngợi thì thường hay mắc phải bệnh thương gân: khi đã bị bệnh thì đêm không ngủ được, chẳng cho gì ngon miệng cho bằng là không nghỉ được, mà nhất là ở các tỉnh nóng thì lại cần phải nghỉ ngơi. Nếu không thì mỗi buổi sáng giậy thấy trong mình mệt nhọc, không làm gì được.

Thuốc *Neurinase* là của một viện học-sinh cũ ở viện *Pasteur* thành Ba-lê tìm ra, thuốc này làm cho gân cốt bình yên và ngủ được êm đềm, lại thêm bồi bổ.

Người già hễ trẻ uống đều được cả.

Ở các hàng báo-chữ to đều có bán cả.

2066

Đồng-hồ đeo tay hạ giá

Mỗi cái 1$ 00

Được các quý khách, những đồng hồ đeo tay của bản hiệu vì gửi bọn sang 8 quan vẫn những tốt của bởi giá mới rất 1$ 00 nên chiếm giá thấp hơn thời cho khỏi, cái kinh giọng vàng và bộp sin sem như sau này:

Đồng hồ đeo tay chữa tốt thấy giờ		giá trước	6$ 00	nay 4$ 00
—	bỏ	số kim ly	—	6 00 — 4 00
—	id	kim thép và kim vàng	—	4 50 — 3 50
—	id	vuông thực sinh	—	6 50 — 4 50

Để các quý-khách chiếu cố nhà ! nói mà không bớt giá, chiếu giá trước thời xin bình vọng ! cái trước gọng vàng đắt mới vì ! cái bọp kinh alumi-sium v... cái tiền sướng mến. Xin chiếu cố cho.

TONG YUNE-TAI
48, Phố hàng Ngang, HANOI

LAXO SODYL

Một thứ hạt gạp chất muối của loài quả thì xát bọt lên.
Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.
Thứ thuốc tẩy rất dễ dùng.
Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau dầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp cố gởi bán lại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE
58, phố Paul-Bert, Hanoi

華 PAO-VA 實
28, Phố Hàng Bồ, Hanoi
歐人竹牌門面流行內外貨實

Chúng tôi kính-trình các quý khách biết rằng nay chúng tôi mới có sang: 1° Một bọn đồ ngà rất tốt như là quả cầu chạm rồng, vòng, điếu lắc thuốc lá, dây, vân vân. 2° Một bọn nhiều tinh đồ các thứ mặt, mặt đeo một tràng, một vòng, một mặt là cây, vân vân. Lại có cả nước kinh quang nắng vàng tây, quang bọc vàng, quang đồi mồi, vân vân; quả xuân đều bọ mà đeo những nhẫn kinh này thì hợp pháp vệ sinh lắm lắm.

3° Một bọn đồng-hồ quả-quít đeo tay, đồng-hồ bọc vàng, đồng-hồ bảo thức, đồng-hồ chăm-chỉ, vân vân.

4° Một bọn chậu sứ đựa sứ, lọ sứ, bát sứ, bỉ sứ để thắp-điện hay là bầy cảnh cũng được và tứ bình vân vân.

5° Một bọn đồ mỹ-thuật ở Bắc kinh sang.

Các thứ hàng mới sang kỳ năm sẽ trần này chúng tôi xin bán hạ giá, mong cậy các quý-khách chiếu cố cho thì chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm lắm.

Cần các đồ sứ trắng, chậu bàn, ngọc ngà, vàng tây không kể, chiếc các qui-khách nhưng là trong có rồi.

Cần-cáo
HIỆU PAO-VA
Phố Hàng Bồ, số nhà 28, Hanoi.

Imprimerie du Trung-Bắc-Tan-Văn

Le Gérant: NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL

1954 — MERCREDI 24 SEPTEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°1364

Tarifs

	Saigon					Tonkin				
Một năm	$ 5.00	$ 9.00	$ 18.00	$ 36.00	$ 72.00	$ 6.00	$ 11.00	$ 22.00	$ 44.00	$ 88.00
Các tăng nữa	»	$ 5.00	$ 10.00	$ 20.00	$ 40.00	»	$ 6.00	$ 12.00	$ 24.00	$ 48.00
Sáu tháng	$ 3.00	$ 5.50	$ 10.50	$ 21.00	$ 42.00	$ 3.50	$ 6.00	$ 12.00	$ 24.00	$ 48.00
Ba tháng	$ 1.50	$ 2.75	$ 5.25	$ 10.50	$ 21.00	$ 1.75	$ 3.00	$ 6.00	$ 12.00	$ 24.00
Một tháng	$ 0.60	$ 1.00	$ 2.00	$ 4.00	$ 8.00	$ 0.70	$ 1.00	$ 2.50	$ 5.00	$ 10.00

Les abonnements partent des 1er et 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
57-59, Rue du Coton - Hanoi

Fondateur : P. H. NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HỮU-LỢI
Administrateur gér. : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique
TRUNGBACTANVAN HANOI
Téléphone n° 150

ANNONCES

Prix dégressifs à raison de 5 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m 065 de large.

Une seule insertion	0$20 le cm
Par contrat annuel	
Par centimètre et par insertion	0$15 le cm
Réclame dans la 1re page	2$ le cm
Annonces judiciaires et légales	1$80 le cm

On traite à forfait pour les contrats importants.

Thư từ viết bằng quốc-ngữ

(DƯ-LUẬN)

(Tiếp theo)

Tiện đây chúng tôi chỉ lược qua một vài ý kiến thô thiển, cũng gọi là bàn góp với thư từ quốc-ngữ. nên chẳng thế nào, xin độc-giả chư quân chỉ giáo.

Trước hết cái danh hiệu người phong bì, ta dùng chữ *ông*, chữ *bà* thực là tương đương với chữ Monsieur, Madame mà không phải là bắt chước không đọc nổi. Nếu ta lại dùng chữ *cô* để chỉ người con gái chưa có chồng (Mademoiselle), thì gián hoặc ta dùng chữ *cậu* để gọi người con giai còn ít tuổi may cũng xuôi tai mà hợp cảnh. — Ta nói thế, tất có người bẻ rằng: dùng thuần hai chữ ông, bà, lắm lúc ngược đời không tiện lợi. Chẳng lẽ khi cha mẹ viết cho con cái, thầy giáo viết cho học-trò, quan tư viết cho thứ dân, chủ nhà viết cho dầy tớ mà cũng đề là Ông, Bà cả hay sao! Xin đáp lại: chữ ông, bà đây không phải là để xưng hô phân biệt, người trên với kẻ dưới, kẻ sang với người hèn. Chữ ông, bà đây, như chúng tôi đã nói cũng như chữ Monsieur, Madame, không còn hàm ý chỉ một niềm cúc cung tôn trọng mà thôi; nếu thông dụng quen đi cái nghĩa bề trong rồi ra sai lạc mà chỉ còn cái xác bàn người như một cái đầu hiệu nước định vậy. Và chăng chữ ông bà đây, tưởng không có can-thiệp gì cho lắm đến người nhận thư và cả người gửi thư cũ chẳng qua chỉ là để cho người chạy thư biết đem phong thư phát cho một tay nhiều người mà lại có phần giữ được kín đáo không để lộ cho người ngoài thông tỏ người nhận thư lấy thuộc về hạng bực nào đối với người gửi thư. — Nếu người nhận thư quả là những bậc có địa vị cao xa, đặc biệt trong xã-hội thì ta dùng những chữ quan, đại-quan, đại-nhân, đại-lí tấp, ... rất sang trọng lịch-sự.

Còn chỗ ở của người nhận thư, cứ viết toàn quốc-ngữ cả, chắc không phải bàn soạn gì nữa. Chỉ trừ những khi ở các tỉnh thành có một ít phố đội tên bằng chữ Pháp là không sao đổi cho khác được.

Bây giờ đến chính cái thư. Chỗ ở của người viết thư, thí dụ là Hà-nội, thì ta chẳng nên dìu liền chữ Hà với chữ nội, bỏ hẳi các dâu khác mà lại dùng cái dâu hai chấm trên chữ *ê*, người chỉ biết quốc-ngữ, — cái số nhiều — xưa nay chưa từng học đến bao giờ và tất đọc là Ha-noi thật đúng, nhưng không còn có nghĩa gì nữa. Từ Hanoi đến Hà-nội quãng xa rất là dài. Vậy muốn giữ cho âm tả hợp với giọng đọc, ta phải viết Hà-nội rời hẳn làm hai — (hoặc thêm cái ngang vào giữa) —, ta lại phải đánh cái dấu (~) trên chữ *a* và cái dấu (^), dấu (.) trên, dưới chữ *o* cho cẩn thận.

Ngày với năm như chúng tôi đã nói, việt sử A-rập, là cái bảy giờ đâu đó cũng thông dụng, người biết quốc ngữ và lại học đêm qua, tất cũng đọc mồ hiểu ngay đến nơi. Hoặc muốn cho minh bạch hơn nữa, thì ta viết thêm chữ ngày, chữ năm trên cái số như ngày 14 năm 1923. Còn tên các tháng nếu để nguyên là Septembre, người không học chữ Pháp không sao đánh vần nổi. Nếu lại chuyển sang quốc-ngữ viết rút là *tháp tăng*, hay viết đủ là *tháp tăng bờ rờ*, cái lối viết đã rườm rà khó coi mà cái ý nghĩa cũng vẫn còn chưa được thấu. Nên thiết tưởng cứ viết là *tháng chín* cho được việc. Ai đã thấy đề năm 1823 mà không để hoàng hiệu năm thứ mấy, tất là tờ cái tháng chín ấy là tháng chín của dương-lịch.

Sau cái niên-hiệu, đến tiếng xưng hô trên đầu thư. Một cái điểm khó khăn cho người cầm bút. Quanh đi quẩn lại: Thưa cha, thưa chú, thưa thầy, thưa ông, trình ngài, trình bác, trình cậu, trình cô, bẩm quan lớn, bẩm cụ chánh, cụ phó, cụ bảng, cụ nghề, hay ông mồ, bác hương, quan phán, quan thơm, hay em ơi, con ơi, cháu ơi, mợ ơi.., thực là nôm-na lắm thường, nhưng tưởng là thân mật rất có tình. — Lên mặt chữ nghĩa, thì lại: Quí hữu, quí-chức, mỗ mỗ tôn-ông, tôn-thai, đại-nhân, đại-huynh, túc-hạ, các hạ, tôn đài, tiên-sinh... thực rõ nhà nho sang có phần tao-nhã và dường như thú vị.

Thư viết xong cuối thư thường thường có một lời chúc tụng: bình an, mạnh khỏe, khang cát, khang ninh, vinh an, vạn phúc, thăng quan, tiến chức, vạn sự như ý.... và một câu kính-ngữ mỗ mỗ chỉ lạy, nạp thư, kính thư, nay đáp, kính mời, bái bút, kính bái, mong đợi, cảm ơn, một tấm lòng son, một dạ trung thành, v. v.....

Khi tên đã ký rồi mà lại còn câu gì muốn nói thêm thì ta dùng hai chữ *T. B.* viết đủ là *Tái bút*, hoặc dưới ta lại viết tắt hai cũng là hợp cảnh vậy.

Cái lối xưng hô trên đầu thư và những lời kính chúc dưới cuối thư thay đổi rất nhiều, kể tìm ra khôn xiết được. Nhưng viết bài này, mục-đích chúng tôi không bảo tự phụ dám mong làm một quyển thư thế cẩm-nang hay một pho giang-hồ xích độc gì. Cốt ý chúng tôi chỉ cần sao cho ai đã cầm bút viết một cái thư bằng quốc-ngữ, cũng nên giữ cho quốc-ngữ được toàn tính tự đầu cho đến cuối.

N. Đ. B.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin nhắc lại cùng mọi bác, khi chỉ nhà ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo quán cả giấy quảng bá, chứa lại thì sao thì biên rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai bào (0$20) làng tem cũng được) để sửa tiền giấy quảng bá.

Để số không gửi tiền theo thì số đi nguyên chợ số khác phải sở cũng hơn.

Âu-châu điện-tín

HAVAS

Paris, ngày 21 Septembre 1923

Nước Nhật với cái vấn-đề thành-lập quân đội

Tin Tokio, — Nước Nhật bãi chín cái chiến-giáp-hạm đi theo như các điều-khoản trong tờ hiệp-ước Washington.

TỔ-TUYÊN-THIỆN

Bordeaux, ngày 21 và 22 Septembre

Việc nước Đức

Báo *Petit Parisien* có nhận được tin ở Berlin nói rằng nghe đâu ngày hôm qua tòa nội-các nước Đức định bỏ những người Đức bị trục-xuất chưa được về, và những người Đức bị án được thả, thì sẽ bãi các cấm-lệnh nói về việc khuếch-trương các nước Rhénanes.

Tại Coblence các quan Pháp tịch-biên 235 nghìn triệu marks.

Gửi bạc phải chành từ ngày 1er đến ngày 10 septembre công là 1.182.000 nghìn triệu marks.

Tại Brünnerh-in-Brisgau, biện-lính đã khá hơn nhiều. Thợ thuyền quyết nghỉ-trở lại làm việc.

Tại Bockinghausen, bộ chỉ-huy phố mở Schern-rock quyết nghỉ cho thợ nghỉ không làm việc, thợ mỏ bèn đến cầu cứu với các quan trú binh.

Những người làm công ở xưởng Geestshwerke xin tăng tiền công lên 50 phần trăm. Họ doạ nếu không ưng cho họ tăng công, thì họ sẽ đi làm việc với người Pháp.

Nước Anh và nước Pháp

Sáng hôm thứ năm quan thủ-tướng nước Anh và ông Poincaré có viễn-chinh đến chỗ của Khâi-hoàn ở Paris. Phe-nhân có đặt một vòng hoa trên một người lính vô-danh. Về việc ấy báo *Intransigeant* có nói: Trong bài khó khăn ngày nay tất cả nước Pháp đều cảm tạ quan thủ-tướng nước Anh về cái việc làm đó.

Quan thủ-tướng nước Anh khởi-hành ở Paris lúc buổi trưa để trở về nước Anh. Có quan Poincaré ra tiễn ngài ở nhà ga du Nord, hai ngài có nói chuyện với nhau hồi lâu.

Tại hội Vạn-quốc

M. Léon Bourgeois, chánh phái bộ nước Pháp ở Genève, đến dự kỳ đại-hội-đồng hội Vạn-quốc lần thứ nhất, có lọa đến đứng lên và vỗ tay hoan-nghênh ngài hồi lâu.

M. Motta (nước Thụy-sĩ) nói rằng cái tranh-đoan cần hai nước Ý và Hy-lạp đã giải-quyết xong một cách ổn thỏa. Việc đó là nhờ có các quan hội-đồng đại-sứ công-lao công-cán với hội Vạn-quốc vậy. Ông có nói đến cái trách-nhiệm của các chánh-phủ đối với các hội ấy và đường chính-trị xảy ra trong địa-hạt mình, và ông lại nói rằng đã đến lúc các nước nên nghị-luận đến cái vấn-đề ấy.

M. Lonson (Hà lan) cũng tỏ ý vui lòng rằng cái tranh-đoan cần hai nước Ý và nước Hy-lạp đã giải-quyết được một cách thỏa thuận, và ông xin chính-trị sự hội Vạn-quốc quyết nghị về việc ấy thế nào sau này sẽ cho các phái bộ được biết, để sau này có cái ý kiến của mình.

M. Ivon (Nhật bản) có thay lời tôn trị-sự hỏi cái ý kiến các nhà giám-định về việc giải thiêm bắt-bẻ hiệp-ước của hội Vạn-quốc.

M. Nansen (Na-uy) có xin rằng từ giờ hễ có việc gì các nước không hợp ý nhau, thì nên để trình tòa thẩm-phán thường trực trẻ xét.

M. Zahle (Danemark) có nói các cường-quốc phải nên công nhiên cải tổ rằng mỗi khi xảy ra một cái tranh đoan, thì lấy phái để cho hội Vạn-quốc đứng làm trọng tài cho.

Ông có nói về những ngày này có ý hoài nghi về hội Vạn-quốc, vì cái vấn-đề thành lập quân-bị và cái vấn-đề quảng bách phải chịu quyền tài-phán của hội Vạn-quốc chưa giải quyết xong. Hiệp ước ký đã bốn năm nay, mà cuộc hòa-bình ở Âu-châu chưa lấy gì làm chắc. Nay nên hội Vạn-quốc nắm lấy, thì tự tay ra cái phong trào trước lần lượng lẻ lần nhau. Tuy vậy, hội Vạn-quốc đã có gắng nhiều lắm. Nay muốn cho hội có thể hợp thành lắm, thì các nước phải đối thêm tính đi mới được.

Sáng hôm thứ bảy đại hội-đồng lại bàn về công việc của Tri-ưu và của bộ binh Thụy-sĩ.

Nhiều phái bộ có nói đến cái tranh đoan của hai nước Ý và Hy-lạp, và về cái vấn-đề bồi thường. Viên đại-biểu nước Áo-độc-lập là Seipel đính với M. Motta (Thụy-sĩ) mà công nhận cái quyền tài-phán của hội Vạn-quốc đối với những tranh-đoan của các nước.

Về cái vấn-đề bồi-thường M. Hanray (Siam-phi-chân) có nói: nước Đức phải giả số bồi-thường.

Việc nước Tây-ban-nha

Tin Barcelone: — Sáu tên kẻ cướp cướp 3 000 đồng-tiền pesetas tại nhà trữ-kim Terrasse. Chúng chẳng bắn ai cả. Bọn đó đã bị bắt.

Báo *La Tarraco* ở thành Madrid lại yên-ổn như thường. Dư-luận thấy sau việc khuynh-đảo chánh-phủ mới rồi trong nước không thay đổi gì cả, thì có ý lấy làm không bằng lòng.

Bọn trong Primo Derivera có nói rằng trong một kỳ-hạn ba tháng thì mọi công việc sẽ xong cả.

Nhà thờ Hồi-hồi ở Paris

Quốc-vương đất Hedjaz có tặng nhà thờ Hồi-hồi ở Paris một miếng nền có hiện đang để cho bọng cung. Trên cái mảnh ấy có hai đoạn kinh Hồi-hồi viết bằng chữ vàng.

Nước Ý và nước Yougo Slavie

Quan đại-sứ nước Yougo Slavie có đưa cho quan thủ-tướng Mussolini nước Ý một bức thư của M. Pateliteh. Trong bức thư ấy có nói: Hai nước nên trực tiếp điều-đình về cái vấn-đề đất Fiume.

Ở Londres có tin nói rằng nước Ý có khởi nghị với nước Yougo-Slavie như sau này thì nước Ý sẽ công-nhận cái chủ-quyền của nước Yougo-Slavie tại cảng bể Barros cùng miền trung-châu ở đấy, còn đất Fiume thì sẽ sáp nhập vào nước Ý. Nếu dân nước Ý lại cần muốn giao hiếu với nước Yougo-Slavie về đường kinh vụ và về đường thành thị thì.

Giáp cảo miền bị tàn phá trong buổi đại-binh-tranh mới rồi

M. Heibeil là thượng-thư văn-minh được giải-hoàn có tiếp được một số tiền là 100 000 quan của số chi thu chung, và các số chi thu riêng ở xứ Đông-pháp để dùng vào việc tu phục các miền bị tàn phá trong quận Meurthe-et-Moselle

MỘT THỨ « QUANG-THỦY » TIỆN HƠN TỐI HƠN ĐÈN ĐIỆN

Ở New-York có tin gửi đến nói rằng M. Guido Bisteo, là một nhà hóa học nước Italia kỳ có tìm được một thứ *quang-thủy* (Lumière liquide) dùng vào một cái không đèn, có thể soi sáng được nhiều năm, không phải thay đổi.

Viên đại-biểu nhà báo New-York Herald có đến hỏi ông Bisteo, thì ông có nói: « Cái quang-thủy» này mà đem dùng vào việc đèn, thì than và dầu sẽ trở nên những vật quá cổ không ai dùng nữa. Cái ánh sáng của chất quang-thủy tôi hòa ánh sáng của điện khí, dùng chất quang-thủy, thì bằng mười hay mười lăm năm không phải động đến đèn, mà đèn vẫn sáng được ».

Tin Trung-hoa

Quân-cảnh ở Bắc-hải

Bạm-đốc Bắc-thương bảo sang Bắc-hải, để đánh Đặng-bản Âu và Thân-bảo-Phiên.

Hải-tục phong bị vây

Liên-quân (quân-đội của Tôn-Văn) vây đánh Hải-tục-phong.

Tin Tôn-dật-tiên

Trần-quỳnh-Minh đem gia-quyến đời sang Sán-đầu.

Tuy-giả Nhật-bản

Cao-lãng-Uất định việc tuy cấp nước Nhật đã lập một số tiền 100.000 đồng bạc, và ở Thượng-hải lại trả hiện lương thực và áo quần để gửi sang Tokio; mà còn những người Khách ở Nhật-bản bị tai nạn thì chưa nói đến.

Sứ quán Tàu ở Nhật-bản

Sứ-quán Tàu ở Nhật-bản, bị cháy hết, viên chức trong Sứ-quán nhiều người bị hại.

Việc Bảo kinh

Bành-doãn-Gi (quản-dụ bộ trưởng) và Lý-côn-Nguyên (nông-thương bộ trưởng) dâng tờ chức; nhiệm-chánh-viện cử Hoàng-Phu-tọa giảo-dục bộ, Viên-nãi-Khoan coi nông-thương bộ.

Tổng-đốc tỉnh bơn-đồng từ chức

Diêu-trung-Ngọc (tổng-đốc Lưỡng-tỉnh) từ-chức cớ Trịnh-sĩ-Kỳ thay mình.

Triệu hàng-Dịch sang Võ-xương

Triệu-hàng-Dịch sang Hán-khẩu để yết kiến Tiêu-diêu-Sam, mà bị nghẽn đường không đi được, lại quay về đóng ở Võ-xương

Cao-lãng-Uất chủ trương việc đại-tuyển (bầu tổng-thống)

Cao-lãng-Uất triệu tập các phái để khai hội bầu tổng-thống, lại đánh giây thép cho Tổ-hiệp Nguyễn giáp sức.

Một vị minh-tinh trong diễn-kịch-giới đời nay

Ngày tháng ba năm nay, giữa vào lúc gió quang mây tạnh buổi xuân-tiêu, ở ngày chốn đài hồng rượu tạo đất Ba-lê, một vị minh tinh trong diễn-kịch-giới, toàn thế-giới đương sùng-bái đình-lễ là bà Sarah Bernhardt nước Pháp tạ-thiệt cõi trần. Từ đó trên cái sân-khấu khắp đại lục Âu-châu không được thấy bóng gót sen thoắt thoắt, nghe cái tiếng la lanh lảnh của một nhà đại-diễn-kịch trứ-danh nữa. Sở chẳng những là một cái tổn-thất riêng cho nước Pháp mà thật là một cái tổn thất chung cho thính thần-giới cả loài người trong thế-giới vậy.

Xưa nay những vai đáp lời lưng về nghề diễn-kịch như bà Sarah Bernhart đó cũng chẳng hiếm gì, nhưng kể cái nhân-cách, cái tinh lực vì-đại như bà thật là ít làm; lấy là một người liễu-bộ nhược-chất mà phấn-đấu trong trường diễn-kịch suốt từ năm hai mươi tuổi cho đến năm tám mươi tuổi vẫn sản chọc năm trời, đem hết cả sinh mệnh tinh-thần hi-sinh vào nghề kịch, thu hết đau yêu, tân tật, già nua không cái gì là làm chiết được nổi cái ý chí kiên cường của bà cả, cho đến lúc cây một hơi thở tàn tới hộp, trước khi lâm-chung hai ngày còn ra diễn cái kịch-bản mới biên, có thể bà là một bực vi-nhân trong nghề kịch, cho cũng tận tụy chết rồi mới thôi vậy. Khắp trong nước Pháp cho đến cả thế-giới đều cũng truyền một cái danh-ngôn của bà nói là cần ra từng là nghề-nghiệp, nghề thuyền, nghề cày, nghề nông hay đến cả nghề

Đến từ biệt khán-giả lần sau cùng, đóng vai cho đến kỳ đóng diễn trên sân-khấu là toàn ở một tác bi-kịch liên tiếp, Cái hý-viện của bà lập ở Ba-lê thành lập đến hơn hai mươi năm; trong hơn hai mươi năm kỳ, tuần lễ nào bà cũng đóng cái đêm tiền cho lần những vai bi đóng toàn là những cuộc sắc-sảo trong-yếu cả, có khi ra diễn suốt từ lúc hoàng-hôn mới lặn cho đến hai ba giờ sáng bà mệt mà không hề mỏi mệt chút nào. Có người tinh-huấn nhân vật nước Pháp, cho cái tinh-thần bà lại có phần vĩ-đại hơn vua Nã-phá-luân (Napoléon) vì công nghiệp vua Nã-phá-luân còn có lường tá giáp giáp nhiều mà công nghiệp bà thì là một tay bà độc lực kinh-doanh vậy.

Trong một đời bà diễn đã ba mươi tấm thứ cước-sân, đóng qua một trăm mười hai người, lúc thiếu-niên vốn là một người sầu-nhược mà vì cái kiên tâm, nghị-lực, về sau dần dần thành người mạnh mẽ, đến lúc người xuân sầu bảy mươi tuổi vẫn khỏe mạnh đẹp đẽ như người con gái đương xuân nhiều người nghi bà có cái thuật thần bí « trụ nhan » gì, nhưng « lời không có thuật gì khác, chẳng qua tôi hết sức siêng-năng đến với thời-gian, mà chinh-phục được thời-gian; tôi đánh nhau với bệnh, đánh nhau cả với cái chết cũng khắc phục được hết, đó tức là cái bí-thuật thanh-xuân bất lão của tôi ». Mới hồi đầu chiến-tranh bà đã ngoài sáu mươi tuổi rồi mà ngày nào cũng vẫn lên đài diễn kịch; bà đóng vai bà Jeanne d'Arc đốc-suất quân nghĩa-dũng đi đánh quân giặc vậy thành Pháp đã khích lệ cái lòng ái-quốc của quốc-dân; việc ấy đối với việc chiến-tranh vẫn rất có ảnh-hưởng lắm. Năm 1915, bà gặp lại người thương một bàn chân, thầy-thuốc phải cưa mất một chân, tin ấy truyền đi khắp hoàn-cầu đều thương tiếc, thông dân bà không sao nước nhân lên nổi khẩu được nữa; thế mà chỉ trong mấy ngày, tự gần đến xa đâu cũng khách kỳ mừng rỡ vì lại được trông thấy cái vị thần-thánh Sarah (đi-ê-Sarah) kỳ gốt đến thoăn thoắt ở giữa đài sân Ba-lê, cái bộ điệu cũng không giảm gì ngày thường, đến nỗi người xem quên không xét tới trong mình bà có đeo một bàn chân giả nữa.

Cái danh-dự nhân-chính cả bà thật sống đã điên hà xứng đáng với cái tinh-thần nghị-lực chẳng những ở nước Pháp thành-phố đem huân-vị Bắc-đẩu bằng bạc cho bà, khi bà ra diễn kịch ai trông thấy cũng hoan hô là người trời. Khi bà đau bao nhiêu danh-nhân học-sĩ trong thành Ba-lê đến điện thăm hỏi ân-cần, khi bà chết các tăng trong các bộ phận các danh công thần-nhân đều tử điếu đám, về vang trong lịch sử bao nhiêu? mà đến cả khắp các nước Âu-châu, khi bà diễn kịch ở nước Anh, nước nhiều sĩ-tử Anh đều làm thơ về cái hoạ vàng (voile d'or) của bà, khi bà đi đa-lịch các thành lớ trong nước Đan-mạch, nước Nga, nước Mỹ cũng các đô-thị lớn trong thành Ú, nhân Nam-mỹ, chim Bắc mỹ đều đàn người ta cũng hết sức hoan-nghênh. Một nhà báo Mỹ đã có một bài bình-luận nói: « Cũng là đối với văn-học nước Pháp chưa biết được nhiều, nhưng bà knoán có cái khu bán văn-học nước Pháp mà đi ra ngoài thì tinh thần to xem, khiến cho ai nói nước Pháp hết sức này hết thảnh nước văn-học liên hợp ». Coi đó đủ thấy cái g-ái-trị bà ở trong thế-giới vậy.

Ta thiệt cái lịch-sử bà Sarah, tự phục nhất là cái tinh-thần, cái nghị-lực của bà. Người mà có được tinh-thần nghị-lực như thế thì trong không có lo nghề nào không nên, dù cho nghề học-sĩ, nghề thuyền, nghề công, nghề nông hay đến cả nghề